پێشەکی

هەرچەندە دیوانی نالی لەساڵی (١٩٣١)ی زایینیدا جارێکی لەلایەن کوردی و مەریوانییەوە و ساڵی (١٣٢٧)ی ئێرانیش بۆ جاری دووەم لە سنە لەلایەن (عەلی مقبل)ەوە بەچاپ گەیەنراوە بەڵام لەڕووی ئەوەوە کە کەشکۆڵێکی زۆر گەورە و گرنگم لەلایەن بەهەشتی حاجی مەلا محمد سعید (صدر العلماء)ی خاڵم لە سابڵاخەوە بۆ هاتووە وە چەند پارچە هەڵبەستێکی وای نالی تێدایە کە تا ئێستا چاپ نەکراون سا بۆ ئەوەی لەناو نەچن وام بە بەرژەوەند زانی کە دیوانی نالی سەرلەنوێ چاپ بکەمەوە.

پایەی نالی لەبوێژیتیدا

نالی کە بەشای بوێژانی ناوبانگی پەیدا کردووە وە بزانم تەنها هەرێمەکانی کوردستانی باکوور نەبێ کە ئاشنایەتییەکی تەواویان بەسەر چەشنی زاراوەی سۆراندا نییە لەوانەیە باشی نەناسن بەڵام بەشەکانی تری کوردستان بە گەرمێن و کوێستانەکانیەوە نەک تەنها نالی دەناسن و بەس بەڵکوو بەشاسوارێکی ڕەندی مەیدانی ویژەو بوێژیتی دەزانن وە کەم خوێندەوار هەیە کە زۆرترینی هەڵبەستە تەڕو خۆش و دڵکێشەکانی نالی لەبەر نەبێ.

نالی لەمەیدانی پێشبڕکەی بوێژیتیدا پێشکەوتوویێکی دەست نیشانە سرشت (طبع)ی بە ئەندازەیەکی وای ڕام بووە کە نەک پابەندی کات و بێکاتی نەبووە و بەس، بەڵکوو دەستەڵاتدارێکی وا بووە ئەگەر ویستبای دەیتوانی سەرپاکی دووان و گفتوگۆکانی بە هەڵبەست بدرکێنێ.

نالی هاوتای ئەحمەدی خانی و شێخ ئەحمەدی جزیری و مەولەوی و کەیفی و فیردەوسی و سەعدییە؛ فیردەوسی لەپێش (١٠٥٠) ساڵاندا مێژوو و زمانی فارسی زیندوو کردۆتەوە و لەتەواوی شانامەکەیدا تەنها دوو وشەی عارەبی تێ کەوتوە داخوا نالی چی بۆ کورد و کوردستان کردووە؛ داخەکەم هیچ!!

هەڵبەستەکانی نالی

هەرچەندە هەڵبەستەکانی نالی لەسەر شێوەی کۆنو مەلایانەن وە لەدەریای ووشەی فارسیو عارەوی‌دا خنکاون سەرڕای ئەوانەش لەڕووی ئەوەوە کە ئاوارە (جوهر)ی دەستەڵاتی ویژەییو بوێژیەتی خۆی لەناو بۆتەی زمانی شیرینی کوردی‌دا داڕشتووە بێ پایان شایانی سوپاسو مایەی شانازیو سەربڵندیتی‌یە ، چونکوو لەسەردەمی وی‌دا هەر ئەو جوورە هەڵبەستانە باو بوون وە بێجگە لە وەش سەودای بیانی پەرستیتی ئەوەندە پڕ تەووژم بوو هەر کەسێکی ڕاژەی زمانی کوردی بکردایە بە گومڕا لە پێنووس دەدرا ، ئەگەر نالیش وەکوو چەندین لە بوویژەکانی ترمان دەروازەی کۆگای خەڵەو خەرمانی هونەرو دەستەڵاتی ویژەیەتی خۆی بەزمانی بێگانان کردبایەوە چیمان لەدەست دەهات !! .

سوو (شك) لەوەدا نیە کەهەڵبەستەکانی نالی لەوپەڕی بەرزیو ئاوداری و دڵگری دان وەلەهەموو لایەکێکەوە ڕەوانو پوختو پەسندن وە زۆرترینیشی بە چەندین هەواو پەردەیەکی لەبارو تەڕو خۆشو دڵکێش لەلایەن دەنگ خۆشو گۆرانی بێژەکانی کوردستانەوە کراونەتە بەستەو گۆرانی ، کاکۆڵی هەڵبەستەکانی نالی ئاتاجیو پاکیان پەشانە کردنو هەڵگۆڕتو رانە (وصف)و هەڵنان بە ئانوو پۆدا چوونە خوارەوەیان دانیە بۆیە کورتم بڕاندەوە .

نالی و نیشتمان پەروەرێتی

ئەگەرچی نالی سەربەخۆیەتی نیشتمانەکەی خۆی بەچاوی خۆی دیتبوو لەپێش چاوی ویشدا ئەستێرەی بەختی بابانەکان وەرگەڕاوە هەرخۆشی یەکێك بووە لەوانەی کە لە مەزمەت زۆرو بێدادی جانەوەرانەی عثمانیان ئاوارەو دەربەدەر ببوو کەچی داخی گرانم لەبەر چارەڕەشیتی نەتەوەی کوردە کەزانایەکی وا ناودارو سەرکەوتوو و هۆشمەند سەرڕای ئەوانەی سەرەوەش کەم و زۆر هەستی گەل پەروەریو نیشتمان پەرستیتی نەبێ !

بەڵێ ئەوە حاشار نادرێ کەنالی پارچە هەڵبەستێکی بەناوی شێوەن و مێژووی کۆچی دووایی سلێمان پاشای بابانەوە داناوە کەئەمە سەرەتایە کەیەتی : —

(تا فەلەك دەورەی نەدا سەد کەو کەبەی ئاوا نەبوو)

وەبزانم ئەوەش لەڕووی هەستێکی پاکی کوردایەتیەوە نەبووە دەنا هەتیو نەدەبوو بەڵکو نەوس و شۆرباو خۆری پێی کردووە .

بەڵگەیەکی تر کە گرنگترین نموونەی دڵ ڕەقیتی و بێ بەزەیی و بێ هەستیەتی نالی لەراست کورداندا سوور دەکاتەوە ئەم دوو تاکەیەتی کەدەڵێ : —

طبعی شکرباری من کوردی ئەگەر انشادەکا   امتحانی خۆیە مقصودی لەعمداً وا دەکا

لێرەدا خۆی ددانی بەوە داناوە کەهەڵبەستی بۆیە بە کوردی داناوە چونکوو کوردی لەزمانێکی تر باشتر دەزانی خۆی تێدا تاقی دەکاتەوە ، لەوەشدا کەدەڵێ :

کەس بەألفاظم نەڵێ خۆ کردیە خۆ کوردیە   هەر کەسێ نادان نەبێ خۆی تالبی معنا دەکا

لێرەشدا وا دەگەیەنی : کەسێکی نەزان نەبێ ڕەخنە لە هەڵبەستەکانم ناگری لە بەر ئەوەی کە کوردین چونکو مەبەس ووشە نیە بەڵکو واتایە بابەشوێنیدا بگەڕێن

حەبیبەی خێزانی کارێکی وای لەدڵی نالی کردووە کە تا دووا هەناسەی پابەندو دیلی وی بووە ، لە زۆرترین شوێنانی هەڵبەستەکانیدا هەر لەوی دەدوێ داخی گرانم ئەوەی کەجێگای موخابین بێ ئەوەیە ئەو هەموو هەنگامانەی کە

نالی بەچاوی خۆی دیتوونی ئەگەر بەقەد ١٠/ی حەبیبەی کاری نێ بکردایە دەیتوانی ئاتەشکەدەیەکی وا لەسەودای نیشتمانی بەربا بکات کە ئەحمەدی خانی و حاجی قادری کۆیی پەیان پێ نەبردبا ، چونکو لەتوانای پێنووسە بەرزەکەیدا بو کەتەواوی ئەو هەموو خۆشی و ناخۆشیانەی کەبەچاوی خۆی دیتبوونی و ئاگاداریان بوو بەناوی پەندو ئامۆژگاری نەتەوەکەی و ڕازەی مێژوو تۆمار بکات .

جا مرۆ چۆن لەداخان نامرێت کەزاناو بوێژێکی وا بەسەلاندار لە جیهانی نیشتمان پەرستیتی هەواو هەوەس پەرست بی وەحەبیبەی بە هەموو کوردو کوردستان نەگۆڕێتەوە ؟ !

نالی و یەك ڕەنگی

نالی هەرچەند لەناو دیوانەکەیدا لەزۆر شوێناندا پەلامارێکی زۆر مەردانەی بردۆتە سەر گەلێك شتی ناپەسندو نزم کەنموونەی پیتۆڵی و زانایی و سەربلندایەتیە کەچی داخە کەم هەر خۆی لەچەند شوێنێکی تردا خۆی دەکاتەرە خاکو خۆڵێ .

نالی و مەستوورە

مەستوورە (ماه شەرەفخانم)ی کوردستانی کەیەکێك بووە لە وێژەوان و بوێژە هەرە بایە بەرزەکانی کوردی سنەو خاوەندی دیوانە ، لەوانەیە کە لەدیار نالیدا کوتبێتیان هەڵبەستەکانی مەستوورە جوانن و پەسندن نالیش لەبەر نەکێشان و خۆپەسندی پەردەی ئابڕووی مەستوورەی دڕیوەو پەو بەندە (مەستوورە کە حسناو ئەدیبە بەحیسابێ) لەسنووری شێواز (ئەدب) زۆر تێ پەڕیوە کەچی سوك و هەرزەیی لەبوێژێکی وا زاناو مەردو دڕەندو بەشێواز (مۆدب) زۆر دوور بو هەزار موخابین !

گیوی موکریانی

بەسەرهاتی نالی

نالی ناوی مەلا خدری کوڕی ئەحمەد شاوەیسە لەساڵی ١٢١٥ی کۆچی ڕێکەوتی ١٧٩٧ی زایینی لەشارەزووری لەدێی (خاکو خۆڵێ)دا پێی ناوەتە ناو گیتی‌یەوە لەڕووی ئەوەوە ئەو دەمی شاری قەرەداغ کانگای زانستو خوێندەواری بووە وەزانا هەرە گەورەکانی دەوروبەری سلێمانی لەوێدا کۆ بیونەوە نالیش بۆ فێر بوونی هونەری خوێندەواریتی ڕووی لەقەرەداخ کردووە .

نالی هەر لەمنداڵی‌یەوە لەسروشتدا هەوەسی بەهەڵبەستان هاتووە وەلەسەرەتای هەرزەکاریتی‌دا چاوی بەکچێکی (حەبیبە) ناوی زۆر جووان دەکەوێتو حەزی لێ دەکات ، لەڕووی ئەوەوە ئاشکرەتە کە زۆر کاری کردۆتە سەر هەستو هۆشو دڵی نالی لە هەڵبەستەکانی‌دا زۆری بێ هەڵدەڵێ وەلەپێش ئەوەدا کە قەرەداخ بەجێ بێڵی مارەشی دەکات .

نالی لە هەموو تەمەنێکی‌دا دەریای سەودای لەبەرامبەر حەبیبەیدا تادەهات ئەووژمی جۆشو خرۆشی باگوڕ تر دەبوو هەتا جارێکی لەئەستەمبوولێ کوردێك لێی دەپرسی بۆچی بەو پیریەش ئەو ژنەت هێندە لەلا خۆشەویستە؟ لەوەڵامدا کوتی : چونکە سەرچاوەی هەڵبەستو وتنو مایەی سرووشان (الهامات)مە .

نالی لەپاش چەند ساڵێکی دەچێتە شاری سلێمانی لەوێش‌دا ماوەیەکی لە مزگەوتی سەید حەسەنی لەلای زانای بەناوبانگ مەلا عبدالله ڕەش زانیاریەکانی ئەوسای تەواو کردووە ، بەبۆنەی ئەوەوە کە خانەقای مەولانا خالدیش کانگای زانستیو خوێندەواریتی بووە هاتوو چۆی دەکرد ، ئیتر لە ناوی زۆر پەیدادی تورکان ڕوو لەحەجێ دەکات .

لەحەجەوە گەڕاوە شامی و ماوەیەکی لەوێ مایەوە سەودای وڵات و دووری خزم و دۆست و ئاشنایەکانی ماخولیای دەکەن ناچار لەوێوە بەندێکی زۆر کاریگەر و بڕ تاسە و ئاوداری بە ناوی هەواڵ پرسینەوە بۆ کەس و کار و دۆستەکانی دەنێرێتە سلێمانی و دەپرسێ ئایا بێمەوە یا نا؟ کە ئەمە سەرەتای بەندەکەیەتی هەروەکو لە لاپەڕە ١٨ ی دیوانەکەیدایە: (قوربانی تۆزی ڕێگەتم ئەی بای خۆش مروور)

لەو دەمەدا سالم لەوێ دەبێ بە بەندێکی زۆر درێژ و پەسند و نیشتمان پەرستانە و دڵسۆزانەوە هەروەکو لە لاپەڕە (٩٥)ی ئەم دیوانەدایە وەڵامی دەداتەوە لەوێدا زۆر و بێدادی و خوێنمژێتی تورکەکانی ڕۆمی بۆ هەڵدەڕێژێ نالیش بە ناهومێدی لە (١٢٥٥)ی کۆچیدا ڕوو لە ئەستەمبوڵ دەکات و لەلای ئەحمەد پاشای بابان زۆر بەڕێز دەبێ و هەمیشە مامۆستای پێ دەڵێت و بەخۆشی ڕادەبوێرن.

نالی لە ئەستەمبول لەگەڵ عمر ئەفەندی بابەجان لەدیار ئەحمەد پاشادا زۆرتریی گفتوگۆیان لەتەک یەکتریدا بە هەڵبەست بووە.

ڕۆژێکی پیرەمێردێکی سلێمانی لە ئەستەمبوڵ خەریک دەبێ قەنەفەیەکی نوێ بکا نالی دەست بەجێ دەڵێ ئەی مامە خدرە! ئەگەرچی قەنەفەکەی تۆ کارەبایە بەڵام تەرکی بکە، ئەم کارەبایە کانێکی کە سلێمان پاشای بابان کۆچی دووایی کردووە و ئەحمەد پاشای لە شوێن دانراوە، نالی لەبارەی مێژووی کۆچی ویدا پارچە هەڵبەستێکی داناوە کە ئەمە سەرەتایەتی:

(تا فەلەک دەورەی ئەدا سەد کەوکەبی ئاوا ئەبوو)

نالی سەرو ڕیش و سمێڵیشی سپی ببوو لەتەمەنی (٥٨)ساڵیدا لەئەستەمبوڵ لە(١٢٧٣)ی کۆچی ڕێکەوتی (١٨٥٥)ی زایینیدا کۆچی دوایی کردووە وەلەگۆڕستانی (أبا أیوب الانصاری)دا بەخاك ئەسپێرراوە.

دیوانی نالیو بەسەرهاتەکەیم لەوانەی خوارەوە وەرگرتوون :ـ

١ـ دیوانی نالی کەلەبەغدایە لە(١٩٣١)دا لەلایەن کوردیو مەریوانیەوە چاپکراوە

٢ـ « « کەلەسنە لە(١٣٢٧)ی ئیرانیدا لەلایەن (علي مقبل)ەوە «

٣ـ کەشکۆڵی ژمارە (٣)ی دەستنووسی مامۆستا نجم‌الدین مەلا.

٤ـ کەشکۆڵی ژمارە (٢) کەلەلایەن حاجی صدر العلمای خاڵمەوە بۆ هاتووە.

گیوی موکریانی

چاپخانەی کوردستان

چاپخانەی کوردستان لە ساڵی (١٩١٥)ی زایینیدا لە لایەن مێژوو نووسی گەورەو گران داماو (حسێن حزنی) موکریانیەوە بۆ ڕازە (خزمەت)ی زمانو وێژەو مێژووی کوردی لە شاری حەلەبێ دامەزراوە .

نالی

ئایا ئەم ناز ناوە لەبنچینەدا (نالّی) یا (نالی)یە ؟

ویژەوانی ناودار مامۆستا (علي ئاگا) کە خۆی خەڵکی سلێمانیە دەڵێ : ـ

(لە ڕاوێژی بابان و جافاندا ووشەی نالّی بەو داو و تیسماڵك و هەودا باریك و درێژانە دەڵێن کە لەناو قەڵەمی قامیشی پێشوودا دەبینرا ، کاتێکی نووکی قەڵەمەکە لەمەرەکەبی دەدرا ئەسماڵکەکانیشی مەرەکەبیان دەمژی و لەسەردەمی نووسینیدا دووبارە مەرەکەبەکەیان دەداوە نالّی بۆ خۆشی لەم نالە هەڵبەستەی خۆی دا ئەم مەبەسەی بەتەواوی ڕوون کردۆتەوە) : ـ

نالّی و مەتەڵی لە ئەشکەنجەیی غەمدا
وەك نالە کەنەیدا وەکوو نالّی لە قەڵەمدا
« کەوایە نالّی ڕاستەو نالی هەڵەیە » .
هەزاران سوپاس بۆ مامۆستا علی ئاگا

ئاتابی سەری طرەیی پر پیچشی بادا

ئاتابی سەری طرەیی پـــرِ پێچشی بادا — هەر تایێکی بارێکی گوڵ و نافە بە بادا

گوڵ هاتە دەری لافی لەحوسنی بوتی مادا — لەرزینی قەدی بەرزی لە رقا زوانی کەبادا

شەو چەپکەنی نیلو فەریی و جیلوەی رقصی — شەرمەندە دەکا زوهرەی زەهرا لەسەمادا

خۆش صبح دەمێکە کەبەخەندەی دەنوێنی — بەس زەرەیی خورشید لەزەرِێکی سهادا

دەمدەم کەدەکا زاری پرِ ئازاری بەغونچە — بۆ دەعوەتی ماچی لەبە گۆیا دەمی نادا

سهم الف القد فقد صـــاد فؤادي — صـــاد هو من عينه قد صادف صادا

بۆ ماچی دەمی رەنگە لەعیشوەی خەمی ئەبرۆ — جۆیانی بەقا خۆی لەدەمی تیغی فەنادا

(نالی) کەغولامی مددی زولف و برۆتە — شاهێکە لەبن سێبەری باڵی دو هومادا

پێم دەڵێن محبوبە خێل و قیچە مەیلی شەر دەکا

پێم دەڵێن محبوبەخێل وقیچەمەیلی شەرِدەکا — خێل و قیچە یاتەرازوی نازی نەختی سەردەکا

خێل وقیچ یابەغەمزە بۆ نیشانەی دڵ بەچاو — مەیلی راستە هابژنی مژگانی دڵ پێکرەدکا

چاوی هەمرەنگی گوڵەمەستی شەوورۆژ مەدام — یەکلەیەشکوتەی و ئەوشەی ئەکە نیلوفەردکا

عکسی چاوی تۆ لەچاوی دابەخواری تێدگەی — کەچ نظر کەی فرقی خوار و ژوور و خێر و شەردکا

کاتبی خێر و شەرِی عشاقە بۆ وصل و فراق — لطف و قهری هەربەجاری سەیری دودفتردکا

هەرکەسێ نقصانی روبێ بێتەسەر روی ئاینە — شاهدی هەرچەندە رأی العینە کێ باوەرِدکا

نالی ئەو وحشی غزالە کەس ئەبەرداوی نەکەوت — چونکە شاهێنی دو چاوی تیژە دائم سەردەکا

ئەی جیلوە دەری حسن و جلەو کێشی تەماشا

ئەی جیلوەدەری حسن و جلەو کێشی تەماشا — سەررِشتەیی دین بی مددی تۆ نیە حاشا

فیاضی ریاضی گوڵ و میهر و مول و لەعلن — ئەی شوقی رخ و ذەوقی لەبت ذائقە بەخشا

ذەرانی عکوسی کەششی مێهری جەلالن   وادێن وەدەچن سەرزەدە سلطانو شەهەنشا

جان بەر لەبی بۆسەی لەبتە عاشق زارت   فالبائس یستوهب مـن فیك معـاشا

بەو رەحمەتی عامە کەدەکا سەنگی سیەزەرو   بەم قلبەکەوەك بەردەرِەشە رەشی رەشاشە

لا حول ولا طــول ولا قوة إلا   بالله له القــدرة والکائن ماشـا

(نالی) نیەنی سیحری بەیان قوەتی شعرە   ئەما هەیەتی قوەتی دڵ قدرەتی إنشـا

تا سونبولی زولفت لە نیهالی قەدت ئالا

تا سونبولی زولفت لەنیهالی قەدت ئالا   من دوودبی هەناسەم گەیە عالەمی بالا

یا بدری علواً وضیـاء وکمـالا   الغصن مع الاصـل الی فرعك مالا

ما عاد لك البان ولا الایة لینـاً   اذ عد لك الباریء حسناً وجمـالا

من گریەو تۆ خەندە بەبەکدی دەفرۆشین   من لەعلی بەدەخشانو ئەتۆ لۆلۆی لالا

بادر وأغر کوکبة البدر بـــدارا   قد فقت سنا الشارق لاذقت زوالا

طرەت وەکو تۆماری شکستەو سەری کوڵمت   بۆ نووری سەوادم بووەتە شمسی موتالا

ئەو چاوە غزالە فەتەراتی سەرو ماڵە   ئەو تێر گزە کاڵە ئەمنی هێشتو ئەکالا

شقەی فلك الاطلس ئەستوونەیی زەرِیین   بێ بیکە بەتارایی سەرو سرکەیی والا

دونیا بەفیدای قەدیی بکەو دامەنی بگرە   طوبی لمن اختار علی المال مــآلا

(ناڵی) بەئومێدی ظفری تەوقی تەلەسمت   ماری سەری زولفت لەسەرو گەردەنی ئالا

جۆشش و ئاوە لە نێو دیدەیی گریانمدا

جۆششو ئاوە لەنێو دیدەیی گریانمدا   چ تەنوورێکە لە تەندوورەیی تـۆفانم دا

شەرِەرِی تابشو بارش لەدەمی رعدی بەهار   ئـەثەری سۆزشی گریانە لە ئەفغانم دا

شبهی زولفی سیەهو گۆنەیی روو گەردانی   بەسەری ئەو کە بەسەودا سەرو سامانم دا

قیمەتی ماچی دوسەد کیسەیێ ساغەو نیمە   غیری یەك کیسەیی سەد پارە لە گیرفانمدا
شێوەیی جامە کوتم یامەیە چابو فەرموی   عکسی لەعلی لەبی مەرجانە لە فینجانمدا
تۆکە خۆری وەرە تێو جێتی دیدەم چ دەکەی   لەم دڵەی پڕ شەرەرو سینەیێ سوزانمدا
باسی سیرری دەهەنی نوختە بەنوختەبکەرێ بێ   سەری موێکی نیە بێ نوختە لە دیوانمدا

(ناڵی) ئەو نوختە کەوابوو بەنیشانەی چاوی
من لەصفحەی روخی ئەو دلبەرە نیشانمدا

گەر بێ بە دەوری سەروی رەوانی لە ئیرەمدا

گەربێ بە دەوری سەروی رەوانی لەئیرەمدا   گەر نەبیە دەوری ئاهوی چینی لەحەرەمدا
عیشقت لەدڵو دیدەی پڕ ئەشکو ئەلەمدا   گونجایشو تسکینی نیە زۆرە لە کەمدا
بێ فایدە بوو لافی دەمی خونچە لە دەمیا   باخستی برینی حەقی کەسێکی لەدەمدا
دڵ مضمحلی دەردە وەکو دیدە لەئەندا   حەیرانو پەرێشانە وەکو قطرە لەیەمدا
(ناڵی)و مەئەلی خالی لەئەشکەنجەیی غەمدا   وەك ناڵە لەنەیدا وەکو (ناڵی) لەقەڵەمدا

ئەستێرە هەموو محوە لەناو نووری قەمەردا

ئەستێرە هەموو محوە لەناو نووری قەمەردا   یا شەمسی جەماڵت شەوی گێراوە بەفەردا
خاکی بەری پێت هەم گڵە هەم کوڵ بەسرشکم   وەختی غەمو شادی ئەوە کردومە بەسەردا
تەلبیس نیە گەر کەسێ دێوانەیی رووتە   بەرگو جلی ناوی ئەوی دێوانەیی رووتە
رەنگی نیە روخسارەی رەنگینو لطیفی   رەوشەن بووە ئەم نکتە ثباتی لە نظردا
هەرچەندە کە إنسانە لەبەر چاوی منو تۆ   ممکن نیە ئەم نطفە لە انسانو بەشەردا
اثباتی خەتو خاڵە بەصەد دیدەی گریان   ناچێتەوە ئەم نوختە لەتێو دیدەی تەڕدا
شەوقی کەنەبی باصرە مأیوسە لەدیتن   هەم شەوقی ئەوە قوەتی دێتی بە نظردا

ئالودە نەبی تا بەزەیوون گیریی خوێنم　　بۆ کوژتنی من دامەنی پاکی لەکەمەردا
(نالی) خبری بێ ئەثەری غائیبە ئەمما　　نالێکی حەزین دێ لە مناجاتی سحر دا

تبسم دەردەخا حوقەی دەمی جەوهەر لەنێو ئاودا

تبسم دەردەخا حوقەی دەمی جوهر لەنێو ئاودا　　بەلێ مثقالە زەڕە ظاهرە جلوەی لەبرتەودا
بەپولێ نامەوێ دەرمان لە نشئەی چاوی بەعلت　　بەفلسی ئاکرم عنبر لە گەلێ زولفی ئەواسەودا
رقیبت خوفنەیی نابێنە نێچیرت کەخەر گورە　　ألیفی چایەرە دایم لەقەشقەی کەردزوجەودا
سلاحی بەرچەمی پرِغم أگەر ئارەوە گەرمارە　　برۆغەمزەی کەوانو تیر گەرهەوداو گەرمودا
لەأشکەنجەی شکەنجی زلفی أو بێ وعدمرغی دڵ　　دەنالێنی وەکو بولبول لەصبحی کاذبی شەودا
بەتیری دو نیشانە چانیەنەی روحەکەم شیرین　　بەغمزی ناقەیەک تیرێ لەفەرهادو لەخسرودا
وەها مەستی تەماشای چاوتە (نالی) کەنازانی　　بەبێداری دەبینێ یالەنەشئەی مەستی و خەودا

روخم رەنگینی رەنگی رووەتی رەنگینتە بازا

روخم رەنگینی رەنگی رومەتی رەنگینتە بازا　　قەدی سەروم کەمانیی قەدی شیرینتە بازا
غریب و بێ کەس و زارو فقیرو خانەدانی تۆ　　جیگەر سوتاوو ماڵوێرانی زلفی چینتە بازا
معاذالله کە روحێکت بە حاڵی زاری من دابێ　　کەآخر بەندەیی خاکی دەری پێشینتە بازا
أگر خوێنم دەڕێژی تۆ أوە تیغ و أمیش گردن　　ئەگەر بنیادی پەیمان دەستی من دامینتە بازا
لەچاوانم هەتاکەی قطرە قطرە خوێن دەکەی ئەی دۆست
کەوا ئەم عهدو پەیمان و وەفا کابینتە بازا
بە (نالی) باوەڕت نابێ خەیاڵت بێت و بیبینی
کە چۆن مشغولی نەغمەی گۆشەی نالینتە بازا

أحولى تەفرەقە نظر تقويەتى سبب دەكا

أحولى تەفرەقە نظر تەقويەتى سبب دەكا　　عارفى وحدت ئاشنا لەم قسەيە أدب دەكا
بەندى أزەل بەخطى خۆى قابلى قسمتى بوە　　ئێستە بەاقتضاى محل جێگەيى خۆى طلب دەكا
دارى ارا كو دارى هندهر دوكە عودە اسميان　　هەمدەمى سوتنەتە ئەم ئەو ميلى ابو لهب دەكا
سهمو نصيبى أصلى بە باسى گياهو گوڵ نيە　　سوتنەخەرجى سوتنە مودنەيە ماچى لەب دەكا
لومى زمان دەكا كە بۆچ خوارى وراستى دەڵێ　　غافلى دەستى راستى خۆت خزمتى دستى چپ دەكا
طوطى تۆلە حرصى دڵ بەندى طمع دەكا ئەمل　　بلبلى من لەعيشقى گوڵ تغنيەو طرب دەكا
(نالى) حريفى كەس نيە ألفو أليفى كەس نيە
بەيتى رەديفى كەس نيە تەفرەقە نووسە گەپ دەكا

حيرەت زەدەوادیدە وەكوو حلقەى دەرما

حيرەت زەدەوادیدە وەكو خلقەى دەرما　　بێ پايە نيە عاشقى بێچـارە بەدەرمـا
بێ سەوى رەوانم كەلەبەر ئەشكى رەوانم　　خەرقە بوەتە غەرقە كەوا سەوزە لەبەرما
ئەى واعظى باردچيە هەروەك هەرسى كێو　　بەو وعظە كەوەك بايە ئەوەند هاتوە بەسەرما
بۆ هەركەسێ مبذولە طريقێكى أمانەت　　هەر عاشقى بێچارە لەرێى خوف وخطرما
ديدەم هەموشۆراوە بەشۆراوى سروشكم　　لەم لەوحە نيگارينە نەلەوحو نە أثر ما
وا ظن مەبە روخسارەى تۆ غائبە قوربان　　بنوارە چلۆن نەقشە لەنێو ديدەيى تەرما
يا تربەتى ياغـوربەتى بارێ بشكێنن
هەر منتظرە (نالى) ئەگەر مردو ئەگەرما

طبعی شەکەر باری من کوردی ئەگەر انشا دەکا

طبعی شکرباری من کوردی ئەگەر انشا دەکا   امتحانی خۆیە مقصودی لەعمداً وا دەکا
یالەمەیدانی فصاحت‌دا بەمثلی شەهسەوار   بێ تأمل بم هەمو نەوعە زمانی رادەکا
کەس بەألفاظم نەڵێ خۆ کوردیە خۆ کوردیە   هەرکەسێ نادان نەبێ خۆی طالبی معنادەکا
بێتە حجرە پارچە پارچەی مسودم بکرێ هەروح   هەرکەسێ کوتاڵ و پارچەی بێ بدل داوادەکا

شیعری خەڵکی کەی دەگاتە شیعری مـن بۆ نازکی
کەی لەدقت‌دا بەتك دەعوا لەگەڵ هـەودا دەکا

بولبولی طبعم ئەوا دیسان ثەنا خوانی دەکا

بولبولی طبعم ئەوا دیسان ثنا خوانی دەکا   نکتە سەنجی و بذلە گۆیی گوهرأفشانی دکا
هەرکەسێ اظهاری دانایی بکات و مقصدی   خودپەسنەبی بێ یقین اظهاري نادانی دەکا
خرقەپۆشی کەی دەپۆشی جوهری ذاتی ئەمن   بێتە ئێو جلوەی بەزشتی خۆی بەعریانی دەکا
ضابطەی طبعم سوارە ادعای شاهی هەیە   محتشم دێوانە داوای تەختی خاقانی دەکا
شاهدێ بگرم کە بێتە جلوە گاهی دلبەری   شاهی خەسرەو روحی شیرینی بەقوربانی دەکا
نوکی خامەی من کە بێتە معنی آرای کماڵ   خط بەخط اظهاری نقشی صورتی مانی دەکا
استطاعەو قوەتی طبعم بەکوردی وفارسی   عارەبی اظهاری چالاکی و چەسپانی دەکا
خاطرێکی شۆخ و خۆشی و بێ غم و جمعم هەیە   ئێستە بۆ زولفی کەسێ مەشقی پەرێشانی دەکا
هدهدي دڵ حبسی بلقیسی سەبای دیوەیقین   خۆي کەدامێنگیری شاهی آصفي ثانی دەکا

ئـەو کەسـە تحدیثی نعمت بێ مرادو مطلبی
مثلی (ناڵی) امتثالی أمری یەزدانی دەکا

ریشەکەی پان و درێژە بۆ ریا خزمەت دەکا

ریشەکەی پانو درێژە بۆ ریا خزمەت دەکا　　ظاهرە هەرکەس بەطولو عرضی ریشیدا ریا
گوڵ بەدەم بادی صباوە پێکەنی بولبول فری　　یعنی عاشق لازمە دور بێ لەیاری بێ وەفا
عاشقی صنعی حەقم قوربانی رەنگی قدرتم　　چاوی ماوی خاڵی شین کوڵمی سپی زانفی سیا
سەرگرانە قافلەی سالاری ربێ چین و خەتا　　چونکە باری عنبرو مشکە لەزولفینی دوتا
حلقە حلقە زانفی بەرقوبەی هەیاسەی کەوتوە　　بحری سبرە بەڵێ گەنجوری گەنجە نەژدەها
صوفی مەستورو روت و مفلسی خستە طمع　　سەیری خاڵی بێ حسابو ماچی لەعلی بێ بەها

ظاهرو باطن لەسەر لەوحی حقیقت یا مجاز
ئاشنای سبرڕی قەلەم بێ غیری (ناڵی) کەس نەما

جنانی وەك جنان كردم بە مأوا

جنانی (*) وەك جنان كردم بە مأوا　　حبیبە ماڵی ئاوا ماڵی ئاوا
حەلالی بێ نیکاحی نوری عەینم　　بەجووتی ناظری شرعی فتاوا
زەفافەتگاهی پەردەی ئاڵی چاوم　　موبارەك حجلەیە بۆ بووك و زاوا
صداقی روو نماو وەصلی شاهد　　لەگەڵ شایی کەران بێ دەنگ و داوا

وصالی بێ کەم و کەیف و حضوری
لە (ناڵی) گەر دەپرسی یەعنی ئاوا

(*) جنان (جەنان) : دڵە

پێچەیی پەرچەمی و پرچی سیا

پێچەیی پەرچەمی و پەرچی سیا   هەر دەڵێی مانگە شەوە کوڵمی تیا
لادە دەسرۆکەیی هەوری لەجەبین   دەرکەوێ شمس و قمر نورو ضیا
ئێوی تۆ ئاوی بەقا من خضرم   فیضی تۆ رەحمت و من سەوزە گیا
فەرشی کەفی پەری پێتە نێرگس   سەری داخستوە وەک چاوی حەیا
مەخمەرە هاویەی هەوڵی فراق   دەستی من دامەنی تۆ رۆژی قیا
بۆ ئەگەر کوردی تعال ئەر عرب   گێل ئەگەر تورکی وەگەر فارسی بیا
سەری ئەرهادەمو دەندوکی قوڵنگ   دەستی مجنونم و داوێنی چیا
خاطری زاهدو حاڵی خالی   نیە ئێستاکە بە بەینێکی ریا
دوور لەتۆ نیەدبی مەپرسە قوربان   حاڵی (ناڵی) کە نەمردو نەژیا

زولفەینی بەخەم مارو بەحەلقەن وەکوو عقرەب

زولفەینی بەخەم مارو بەحەلقەن وەکو عقرب   شەعری لەفو نشرن چ مشوش چ مرتب
جێی دەم دەمە جێی لەب لەبە ساقی وەرە ئەمشەو   هەم ماچی دەماو دەم بدە هەم جامی لەبالەب
عاشق هەوەسی مەیکەدەو عیلمی بەسیطە   جاهل هەوەسی مەدرسەو جهلی مرکب
بۆ شەهدی کلامت کە بەاشرابی لطافەت   لذت دەگەیێنی بە دڵ و ذهنی مخاطب
وەک صوفی‌ی صافی مەبە ئالودەیی دونیا   بێهودە مکدەر مەکە سەرچاوەیی مشرب
عاجز مەبە هەرگیز لەدرۆو اوفکی رەقیبان   دونیایە دەبێ سەگ بوەڕێ شیمە بکا سەب
قاروونە فەلەک مستحقی گرتن و خەسفە   زێوو زەڕی شمس و قمرە درهەمی کوکب

قەلاّبی جیهان نەقدی عیاری نیە قوربان
(ناڵی) مەحەکی هیمەتی کردووە مجرەب

ت

چاوت لە برۆ یەعنی لەژێر تاقی نظارەت

چاوت لەبرۆ یەعنی لەژێر تاقی نظارەت   بێ پەردە عیان دێتە تکلم بە اشارت

شایستەیی شان لایقی مل طرەیی تۆیە   نەك طرەیی شاهەنشەهی و تەوقی وزارت

سەرخاتمەیی حسنی عبادەت کە نەهاتی   بارێ بگەرە فاتحەو دابی زیارەت

کێ دەستی دەگاتە بەی و ناری نەگەیشوت   لەو تەختە کەوا خاوەنی مۆرن بەصدارت

دەسرۆکەو هەوری چ حیجابێکە کە تێیدا   شمس فلك الحسن أنارت فتوارت

هەرچەندە گوناهی دەمەکەت بارە لەسەر لێو

حەددی چیە (نالی) کە بڵێ ماچە کەفارەت

مەکە اخلافی ئەم وەعدەی کەفەرمووت

مەکە اخلافی ئەم وەعدەی کەفەرمووت   دەخیلت بم کەخانەی صبرەکەم سووت

ئەمە لێوی ئەتۆیە پڕ لە خەندە   کەوا شەکر دەبارێ گوڵ دەپشکوت

چ شیرینە خطوطی دەوری لێوت   بەڵێ معلومە خۆشە خەطی یاقووت

لە سندوقی پڕی سینەم بترسە   کە ئاور بەر بداتە تەخت و تابووت

موژەت قوللابیە هەم تیرو هەم شیر   برۆت میحرابیە هەم تاق و هەم جوت

فیدای دەست و کەوانت بم بەتیرێ   دەپێکی سێ و دوو هەم تاق و هەم جوت

دەکەی نێچیری سەد دڵ هەر بەتیرێ   إلاهی هەر بمێنی دەست و بازووت

لەرووتی قووتی وەك من روو مەپۆشە   کەوەصلی تۆیە قووتی عاشقی رووت

هە (نالی) بەڵکی بیکێشین بەنالین

منالە دامەنیشە مات و مەبهووت

ئەی سەروی بلند قەددو برۆتاق‌و مەمك جوت

ئەی سەروی بڵندقەدو برۆتاق‌ومەمك‌جوت کێ دەستی دەگاتە بەی‌و ناری نەگەیشتوت
دەم هەمدەمی غونچەی کە نەپشکو نەهێشتا باکەشێ‌ ٭ کردبەرگی عطرپۆشی گوڵی‌روت
گریانی من‌و خەندەیی تۆ ئێستە دەشوبهێن بەو موسمی بارانە کەوا خونچە دەپشکوت
خرخاڵی قدم وەك خەمی زولفەینی سەرایات پشتانی قەدت بێتو فیدای بازنی بازوت
خاڵی نیە (ناڵی) دڵەکەت‌ساتێ لەهجران تا تاری وجودت نەپسێنی ملك الموت

ماتم وەکوو زولفەینی سیەه گرتی سەرایات

ماتم وەکو زولفەینی سیەه گرتی سەرایات پۆشی لەروخت تعبیەی بیدەق‌و شامات
تاقانە هەتیوێ خەلەفی قطرەی نیسان تۆخۆشبی‌صدف‌بو بەفیدات‌دوربی‌لەئافات
بۆ فەوتی صدف حەیفە برِێژی دورِی ئەشکت ضایع مەکە دورِدانە بەغارات‌و خەسارات
دیدەت‌وەکو گوڵ‌سورەبەری شەونمی ئەشکە یا لەلای برِژاڵەیە دوو نێرگسی شەهلات
بەو گریەی تۆ رەنگە منیش هێندە بگریەم گەوهەر برِژێنن بەبڵندی قەدو باڵات
لاکن ئەمە دونیایە گەهێ سورە گەهێ شین لا یسأل من عاش ومن مات ومن فات
بەس گریە بکە بۆ پەدەرو بابی حەجابت بێ بابی‌ی تۆ مورثە بۆ وصل‌و ملاقات
بێ بابی‌ی تۆ بۆ من‌و تۆ بابی فتوحە بێ بابی‌ی تۆ خواستەی من بوە بەئاوات
بێ بابی مرادی من‌و تۆ بوو بەتمنا بێ بابی دوعای من‌و تۆ بوو بەمناجات
ئەو بابە کە فتح‌و ظفرو قلعەی قمعی باقلعی بکا زەلزەلەیی هادمی لذات
ئەو پیری خرف ئافەتی مەردی‌و صفا بو تۆی شۆخ‌وجوان‌دوربی‌لەئافات‌و خورافات
ئەو فوت‌و وەفاتە سببی عهدو وەفاتە چون صاعقەی‌بردی عجوزو گوڵ‌وملهات
گوڵ‌تاجی‌لەسەرناوچەمەن‌مخمەری پۆشی هاموژدەیی خەلعەت گەیە بەر بەمباهات

هات زەمزەمەی بلبل و ئاوازەیی قومری — هات بای صباد بن وەدەچن عەرعەروبانات

نجم و شجرو نێرگس و أنواری شکوفە — جلوەی چەمەنن یعنی زەمین بو بەسماوات

ماوەردە لەسەر خەرمەنی گوڵ عطر فشانە — یا ئاوی حەیاتە عەرەقی ووردە محیات

گوڵشەن وەکو بەزمێکە لەآحادی هەزاری — بۆ تاقە گوڵێکی گەیی یە روتبەیی میئات

تۆ ساقیەو باقیەی صحنی چەمەن بە — مەیدان هەمو مەیدانە بەکاسات و بەتاسات

(نالی) یەکو ئەو کەس کە تەمامی غزلی بیست

معلومی بووە زۆرو کەمی خارقی عادات

ث

عمری بێ حاصلی من چوو بە عەبەث

عمری بێ حاصلی من چوو بە عەبەث — ئەمەلم هەرچی هەبوو چوو بە عەبەث

مهری بێ مهری دەرت گیراوە — لەمنی مایە صفەت چوو بە عەبەث

قصدی یاریتە لەگەڵ بەزمی رەقیب — یاری من خۆت مەکە بەدخو بەعەبەث

خانەیی دڵ کە خەرابە چ بلێم — بە خەیاڵت کە بفەرموو بە عەبەث

(نالی) ئەو خونچە دەمە بێزارە

مەکە ماچی دەمی ئەر جو بە عەبەث

عشقت کە مجازی بێ خوواهیش مەکە الا کچ

عشقت کە مجازی بێ خواهیش مەکە إلا کچ   شیرین کچ و لەیلا کچ سلما کچ و عذرا کچ
فرقی کوڕ و کچ ڕەو شەن وەك فرقی مەهو مهرە   وەك فرقی شەو و ڕۆژە ئەم فرقە لە کوڕتا کچ
مەه مەه لە مەهی سادە یعنی لەقەر لادە   هەم شمس و ثریا کچ هەم زهرەیی زهرا کچ
بێ بینە گوڵی ژاڵە هەم بێ بەرە هەم تاڵە   قەدسەروی سنەوبەر بەر چاو تیژ گسی شهلا کچ
کوڕ وەك گوڵی گوڵزارە أما ثمری خارە   وەك هەنگی جزو دارە هەنگوینی مصفا کچ
جانی ثمری سایە بۆ وصلەتی أعدا کوڕ   نخلی ثمری مایە بۆ دەوڵـەتی دونیا کچ
کوڕ زیبی دەبوستانە کچ شمعی شەبوستانە   بۆ بەزمی تەماشا کوڕ بۆ خەڵوەتی تەنها کچ
موو سنبلی ئاشفتە دوڕدانەی ناسوفتە   دەم خونچەیی نەشکوفتە تێفکرە نوڕەیا کچ
کوڕ ئاینەیی حوسنەتا وەك کچە منظورە   گرتی کە غباری موو چینی کوڕ و مینا کچ
کوڕ تازە و تەڕ مادام سادە وە کو خوشکی بێ   أما کەڕووا سەبزە دیبا کوڕ و زیبا کچ
بۆ شەربەتی شیرینی فنجانە لەسەر سینی   هەم تحفەیی تفاحی شەم عنبری بو یا کچ
هەم گوڵبونێ بێ خارە هەم مزرعی ازهارە   هـــەم مخزنی اسرارە اسبابی مهیا کچ
جنت بریِ وولدانە خادم هەموو غلمانە   خانم کەنی یاحورین یەکسەر هەموحسنا کچ
کوڕ اشرفی محبوبە یوسف کوڕی یعقوبە   کچ بوو بەخریداری یعنی کە زولەیخا کچ
صدیق و عزیز هەروەك یوسف کەنەبێ بۆ کوڕ
صدیقەی معصومە وەك دایکی مسیحا کچ

بابێکی هەیە دونیا بۆ عشقی مجازی بەس
(نالی) جیبە ئەو بابە ئادەم کوڕ و حەوا کچ

ساقی وەرە رەنگین کە بە پەنجە لەبی اقداح

ساقي وەرە رەنگین کە بەپەنجە لەبی اقداح　　بەم راحە لەسەر راحە دەڵێن راحی ارواح
بەم کاسە لەسەر پەنجە دەڵێن نوری علی نور　　رەخشانە لەمشکاتی قدحدا وەکو مصباح
قطرەی کەلەبەحری کرمو رەحمەتی فتاح　　نەک ئارەقی گەرمی عنبو شەربەتی تفاح
بەو دەستە کەوا مەرهەمە بۆ ئەو دڵی خەستە　　بەو پەنجە کە بۆ بابی گوشایش ئەوە مفتاح
بەو دەنو قەرابە کەدەکا پەشە بە عنقا　　نەک بەو خمی نیلە کە دەکا باغەبە تمساح
پرکە قەدەحی پرِ قەرەحی بێ طرحو غەم　　ناولنی ونادمنی وغازلنی بالافـــراح
لەم گەردشی مینایە کەوا دورە ئەجورە　　ساقي گەرەمی سابقە (نالی) بکە انجاح(١)

التقای پۆلاوو ئاسن هەر نزاعەو گیرو دار

التقای پۆلاوو ئاسن هەرنزاعەو گیرودار　　جمعی ماەو ئاروزیندەو سردەو منحو وەقار
ئەم لەسەر تمظیمو گەورە گردنی ئەو بێ قصور　　ئەو لەسەر تحقیرو تخفیفو شکەو زارەمار
ئەم ئەچێ ئەو دادەنیشێ دەم وەکوو گوڵ خەندەران(٢)
ئەم دەبێ هەستێ کە ئەو بێ چاو یەکو قطرە هەزار
ئەم بەچاو دورِو بەسەر لعلی هدیەی بۆدەبا　　ئەو بەتف دەیکا بەمیزابی شکستەی آبشار
نظمی (نالی) مثلی ئاوە ئاینە ژەنگی نیـــە
دوو رووە بۆ سەیری خاطریەک خەفی یەک ئاشکار

١ـ انجاح : شاد .
٢ـ خەندەران : پێدەکەنی .

(نالی) لەشامەوە لەبەر خەمو خەفەتی ئاوارەیی و دەربەدەرێتی بەند(قصیدە)ێێکی وەکوو لەخوارەوە چاپکراوە بۆ دۆستەکانی دەنێرێتە سلێمانی لەو کاتیش‌دا سالم (عبدالرحمن بگ) لەوێ دەبێ بەناوی هەموو دۆستەکانیەوە وەلامێکی بەرز و پوختی دەداتەوە هەروەکو لەدوایی ئەو دیوانەدا وا بەبەرژەوەند زانرا کە چاپکرێ:

قوربانی تۆزی ڕێگەتم ئەی بادی خۆش مرور

قربانی تۆزی رێگەتم ئەی بادی خۆش مرور　　وەی پەیکی شارەزا بەهەمو دەشتی شارەزور
ئەی لطفەکەت خفی وەهەوا خواهی هەمەدەمە　　وەی مرووەکت بەشارەتی سەر گۆشەیی حضور
ئەی هەم مزاجی ئەشکی ئەرو گەرمی عاشقان　　طوفانی دیدەو شرری قلبی وەك تەنوور
گاهێ دەبی بەروحو دەکەی باوەشێنی دڵ　　گاهێ دەبی بەدەم دەدەمێنی دەمی غرور
محوی جمالی خاطـــری عاطر شمیمتە　　گەردیی شمالو گێژیی جنوبو کزەی دەبور
سوتا رەواقی خانەیی صبرم دلو دەروون　　نەیماوە غەبری گۆشەیی ذکرێکی یاصبور
هەم هەمعنانی ئاهمو هەم هەمرکابی ئەشك　　رحمی بەم ئاهو ئەشکە بکە هەستە بێ قصور
وەك ئاهەکەم دەوان بە هەتا خاکی کۆیی یار　　وەك ئەشکەکەم رەوان بە هەتا ئاوی پردەسور
بەو ئاودخۆڵت بشۆ لە کدوراتی سەرزەمین　　شاد بن بەوصلی یەکدیی کە تۆی طاهر ئەو طهور
ئەمجا مەوەستە تادە گەیە عەینی سەرچنار　　ئاوێکی صافە پرِ لەچنارو گوڵو چنور
چەشمێکە مثلی خۆرکە لەسەد جێ بەرەوشەنی　　فەورانی نوری صافە لەسەر بەردی وەك بلور
یا عکسی ئاسمانە لە ئاوێنەدا کەوا　　ئەستێرەکانی رادەکشێ وەك شەهابی نور
یا چەشمەساری خاطری پرِ فیضو عاطرە　　یا ئاوی روح بەخشە کەوا دێ لە کێویی طور
دەمووت دوچاوی خۆمە اگر بە کرەحۆیی أشك　　بیوایە تیژوبی ئەرو گەرمو سویرو سور

داخل مەبە بەعنبەری سارایی خاکو خۆڵ   هەتا نەکەی بەخاکی سلیمانیا عبور
یعنی ریاضی روضە کە تێبدایە چەند دەمی   مشکین دەبی بەکاکۆڵی غلمانو زولفی حور
شارێکی عدلو گەرم لە جێگەیەکی خۆشو نەرم   بۆ دەفعی چاوو زارە دەڵێن شاری شارەزور
خاکی رەواجی عنبرە داری رەواجی عود   بەردی خەراجی گەوهەرە جۆباری عینی نور
شامی هەمو نەهارو فصولی هەمو بەهار   تۆزی هەموو عبیرو بخاری هەمو بخور
أهلێکی وای هەیە کە هەمو أهلی دانشن   هەم ناظمی عقودن و هەم ناظری أمور
سەیری بکە لە بەردو لەداری محـلەکان   دەوری بدە بەپرسش و تفتیشی خوارو ژور
داخۆ دەرونی شەق نەبوە بەردی سەرشەقام   پیرو فتادە تەن نەبوە داری پیرمەسور
ئێستەش بە بەرگ و بارە علمداری شیخ عباس   یا بێ نەواو بەرگە کراوە بەشخصی عور
ئایا بەجمع و دائـرەیە دەوری (کانی با)   یاخۆ بووە بەتەفرەقەی شۆڕشی نشور
سەیوان نظیری گومەزێکە بوانە سەوز و ساف   یاخۆ بووە بەدائرەیی ئەنجمی قبـور
ئێستەش مکانی ئادمە (کانی ئاسکان)   یاخۆ بووە بەملعبەیی گورگ و لورە لور
ئێستەش سرشکی عشق هەیە شێوەیی ئاودار   یاخۆ بوە بەسۆفی و وشکی لەحەق بەدور
داخۆ دەرونی سافە گوڕەی ماوەتا نجەرۆ   یاخۆ ئەسیری خاکە بەڵێلی ئەکا عبور
سەیرێکی خۆش لەچیمەنی نێو خانەقا بکە   ئایا ردیفی ئاهووە یا چاپەری سنوور
سەوزەلە دەوری گوڵ ئەڕوەک خەتی روی یار   یاپوشی وشکو زەردە وەکو ریشی کاکەسور
قـەلبی منورە لە حبیبـانی نازدار   یا وەک سەقەر پڕە لەرەقیبانی لەندەهۆر
دەست بەدیانەدێن و دەچن سەروو نارەوەن   یاحەلقەیانە سۆفیی مل خوارو مەندەبۆر
مەیلێ بکە کە سەوزە درەختانی مدرسە   أوراقیان مقدمەی شینە یانە سوور
ئێستەش کە ناری حەوشەکە جێی بازو کە وشەکە   یاری تێدایە یا بووەتە معرضی نفـور

حەوزی پڕی کەنابێ دیدەیی منە لەوێ ‌ ‌ ‌ لێڵاوی دانەهاتوە وەک سەیلی شیوەسور

چاوێ بخە لەسەوزەو سیرابی دائیرە ‌ ‌ ‌ جۆی جیلوەگاهی چاوەکەمە نەرمەیانەزور

داخۆ فضای دەشتی فەقێکان ئەمێستەکەش ‌ ‌ ‌ محشر مثالە یا بووەتە چۆڵی سەلم و طور

واصل بکە عبیری سلاوم بەحوجرەکەم ‌ ‌ ‌ چی ماوە چی نەماوە لەهەیوان و تاق و ژور

ئەو غاری یارە ئێستە پڕ اغیارە یانەخۆ ‌ ‌ ‌ هەر غاری یارە یا بوەتە غاری مار و مور

زارم وەکو هیلال و نحیفم وەکو خەیاڵ ‌ ‌ ‌ ئایا دەکەومە زار و بەدڵدە دەکەم خطور

لەم شەرحی دەردی محنەتە لەم سۆزی غربتە ‌ ‌ ‌ دڵ وەختە بێ بەئاو و بەچاوما بکا عبور

ئایا مجالی هاتنە لەم بەینە بێمەوە ‌ ‌ ‌ یا مصلحت توقفە تا یومی نفخی سور

حاڵی بکە بەخفیە کە ئەی یاری سەنگدڵ

(ناڵی) لەشەوقی تۆیە دەنێرێ سلامی دوور

سەیلی هیجرت بەردی بنچینەی لەرەک هێنادەدەر

سەیلی هجرت بەردی بنچینەی لەرگە هێنامەدەر باری فکری فەدی راستت تێی شکاندم وەک فنر شیری أبروت تیری غەمزت والەجەرگم کاریە دیت لەتۆ فانی دو چاوم لەتلەتی خوێنی جگەر چاو و دل شەریانە نازانم خەتای کامیانە خۆ تابەداری ئەم دەری کەم بیخمە شین و چەمەر نوری چاوم چاوەکەم بێ نور بێ تۆ ذەرەیێ خاکی دەرگاکەت بێژم بیکەمە کوحلی بصر دل مشبک بووە لەبەر نێشان و نیشانی برۆت ایشی چابو بۆیە هێندە گریام و خوێنی کەوتە سەر لەتلەت و کو اکون بوەدل واله شەوقی شیرەکەت رۆحەکەم دێت و دەچی داخوالە کامیان دێتەدەر هەرچی محبوبم دەبینی و تحیر دەبگرێ سوێند دەخوا دەلی باللە ما هذا بشر چەندە خۆشە دابنیشین دو بەدو ئەمن و گوڵم داکەوێنن مدعی لەو خوارەهەروەک دەسقەکەر رۆژ بەرستی ڕوتە (ناڵی) بۆیە دائم وەک غلام زەردو ئەردەن کەچ لەدەرگا حازرە دەستەو نظر

ز

خاو و بێ خاوی دوو زولفی خاوم ئەز   چاوە چاوی یەك غزالەی چاوم ئەز
گەر نیە ئاور لە سینەمدا بەتاو   بۆچ لەبەر قولقول غریقی ئاوم ئەز
ناری سینەم گەر نەبێ غەرقم ئەمن   ئاوی چاوم گەر نەبێ سووتاوم ئەز
غەیری زولفی تۆ کەرشتەی عومرمە   دەست لە مافیهای زەمان بڕیاوم ئەز
تازە ئەبرۆت وەسمە کێشاوە بە ناز   دڵ لەتی شمشێری تازە ساوم ئەز
ئەی رەفیقان صحبەتی (نالی) مەکەن   سووك دەبن ریسواوو هەم بەدناوم ئەز

ژ

من کەریکم بوو چ پەیکەر طەیکەری هەورازو لیژ

من کەرێکم بوو چ پەیکەر طەیکەری هەورازو لێژ   سینە پان و مو چە کورت و شانە بەرز و گوێدرێژ
بێ زك و جبهت سپی کاك ئێستر و دامەن سیا   پێکە تازی سێ بڕو دو بادو شەشدانگ و درێژ
کەللە وەك جەرەی شەرابی پڕ نشاط و ئەردەماغ   شێری نەڕ ناموی بڕ گورگی سفر قاچی نەجێژ
مل علم شیرین قلم ئاهو شکم مەیمون قدم   سم خڕ و کاك ئێستر و منزل بڕو نارق ئەڕێژ
زەرق و زەڕاقی وەکو خاکوستر أمابێ غبار   برق بەراقی وەکو پیرۆزە لکن بێ کرێژ
سم وەکو پشم و لەبەشمی تو کی پێدا سەرنگون   چاو وەکو بیجادە یادو شەوچراغی شعلە ڕێژ
گوێدرێژی باری کورتان بەرد و پالانی بەزین   چومست و وریاتر لە گوێ کورتانی پالانی و گێژ
قانعی بابی رضاو ڕازی بەیوش و درك و دال   سالکی صبرو تحمل بوردە بارو هیچ نەبێژ
صائم الدهری بەرۆژ أما بەڕۆژوی بێ نیەت   قائم اللیلی ملوك أما سلوکی بێ نوێژ
عاقلێ بوو ناوی کەر بو قاطعی ڕێگەو سفر   خۆش سلوکتر بو لەسەد انسانی هرزو گێژوو یژ

هێندە پێم خۆش بوو زمانی حالی دەیووت (نالی) یا
هەردوو حیوانین ئەتۆ گوێ کورت و ئەمنیش گوێ درێژ

س

سابوونی بەری پیتە کەفی زاری چاپلووس

سابوونی بەری پیتە کەفی زاری چاپلوس   خاصیەتی رەقی هەیە نەرمی زمانی لوس
ئەی دلٚ خەراجی حاصلی ظلمانی بحرو بر   میرانی اعتبارە لەفرزەندی فیلقوس
بیبانی کبرو سەرکەشیە تەقی کیسرەوی   دانانی ظلم، رِو رِەشیە تەختی ئابەنوس
بنوارە بوونی أوەلتو چوونی آخرت   حانی چە روتو قوتو هەلاٚنی چلوسو پوس
گەر فەرِو زینەتو شەوکت وەفای دەبو   بێ دەردی سەردەمانەوە بۆ تاوسو خەروس
گەر آبو تابی جنقو دۆزەخیت دەویٚ   بنوارە ناوچەوانی بەشوشو برۆی عبوس
بۆ مەشقی عشق زوانی نیگاو نیگارشی   نالی لەخەمدا بوە تەماشاهی طورِە نوس

کە تۆ هاتی لەنەومیدی نەما باس

کەتۆ هاتی لەنەومێدی نەما باس   لەهیجرو انتظار ئیدی نەما باس
لەسایەی زولفی تۆوە شەو درێژە   لەصبحو نوری خورشیدیٚ نەما باس
فەلەك تۆیدا کەئەمشەو رۆژمان بێ   لەرەجمو نەجمو ناهیدی نەما باس
حوادث جامو دەوران بوو بەساقی   لەبەزمو جامی جەمشیدی نەما باس
شوکر جەمعیەتێکی بێ نیزاعە   لەشەرِدی مدعیو کەیدی نەما باس
رِەقیبو مدعی هەردوو لەخەودان   هەتا چەند سەعاتێکی دی نەما باس
سەماعو گەردشی عیشقە حقیقت   لەصوفی رەقصی تقلیدی نەما باس

لەسایەی قەددی موزونو دوو زولفی
لە (نالی)و شیعرو تسوێدی نەما باس

لەکن ئەو جەوهەریی فەردە لەهیوو لانیە باس

لەکن ئەو جوهەریی فەردە لەهیو لانیە باس   لەحکم پەروەریی بوو علي سینا نیە باس

صۆفیان هاتنە مجلس وەرەق دیدە بشۆن   لەکن ئەو دێمیە وشکانە لەدەریا نیە باس

ئەمە جێی رمز و اشاراتی درونە لەگەروی   ئەمگی برِ غر غرەیی واعظی غرا نیە باس

لەبەر ئاوبێزەیی چاوی نیە کەللەی سەریان   لەکەی و قیصرو ئەسکەندەرو دارا نیە باس

بەزمی رەندانە ئەمە ملعبەیی وعظە نیە   لەبەدو نیکو قوللابی دونیا نیە باس

جێی زمان گرتن و دڵ روشنی و سوتانە   مقتدا شمعەکە خامۆش نیە أما نیە باس

حضرتی هەیبەتە ئەك غیبت و رەیبت نالی   الله الله چ حضوریکە کەأصلا نیە باس

ط

مووی سپی کردم بەشوشتن ئاوی عینی شۆرە شط

موی سپی کردم بەشوشتن ئاوي عینی شۆرەشط   شۆرەشط یعنی کەتێیدا خودبەخود قل بوبەبط

هەڵکراوەك مۆمی کافوری لەشەودا مۆم بەمۆم   واسیەرو بوبەخوێنم نوخنەنوخنە بەخطخط

من دڵێم شو بوبەرۆژ تقسیم دڵی رۆژ بوبەشەو   ئەو مصیبە چونکە چاوی بێ سپی بومن غلط

رەوغەنی دیدە رژابە سەر کتابی خطی خۆم   چالەبێشی ئەو سپی نوریش بەسەر ئەودا سقط

سردو گرمی آهەکەم سۆزی گیای کردم بەپوش   پایزي رِو بو بەبەردی سور زەردی مختلط

وجهەکەم اسمی بیاض أما ورق زەردو سیا   بامخطط بێ بەکافوری کەشیدەی خوش نمط

چونکە لوحی دو سیاڕو زەردیي بێ تزیینە   خوێنی چاوم جدولی بێ قطرە کانیشی نقط

نقشی دوموی بەدوری روی دبێتە عیبی شیب   ئایینەي رو پاکیە روو ناکیە نورو شمط

یا گەدایێکە غنی   یا پادشاهێکە فقیر

لەم دووە خالی نیە (نالی) لەروی حدو وسط

ق

قوربان مەحالە پێکەوە بێ صبرو اشتیاق

قوربان مەحاڵە پێکەوە بێ صبرو اشتیاق   خارج لەنەی ئایەتـــە تکلیفی لا یطاق
معنای نورو ظلمتو نشری حیاتو موت   وەك رو و زلفە رۆژی وصالو شەوی فراق
اظهاری ادعای تصبر لە وصلی تـــۆ   یا مەکرە یا دەسیسـەیە یا کذبە یا نفـاق
بۆ تۆ کە بکرو تازە وەکوو حوری جنق   قەیدی چیە عجوزەیی دونیا بدەم طلاق
شیرینە لەتاڵیو ترشی خلاصە رووت   خاڵت لەسەر جبین بووەتە دانەیی سماق
صوفی لەفقرو فاقە وەکوو فاقـە فاقیدا   تسبیحی دامو دانەیی ریشی دو فاقی فاق
ئەی مبهری مبهرەبان وەرەسەر بامی بامیداد   تا مەھـروان بین بەھیلالی شەوی محاق
(ناڵی) کە صەدری مەصنەدی تەمکینی تەکیە بوو
بۆ تۆ بووە بە دەربەدەری کوچـەو و شقاق

چی‌یە گووارە گوناهی وا بەنەستەق

چی‌یە گووارە گوناهی وا بەنەستەق   بە گوێی هـەڵناوەسیوە سەر معلق
ئـەتۆ قوربان نەخیلی یا دوطابی ؟   وەها شیرینو سینە نەرم و دڵرەق
سەراپای گرتووی زولفت بەوی بوی   مقید هەم مخلخل هـەم موو طەوەق
لەپێت ئاڵاوە حەلقەی ماری گێسوت   عجایب حی‌ی بێ گیان قـەیدی مطلق
کەلیلۆو سورو کول بوو چاوی تیژت   ئەوەندەی بێ دەرێژی خوێنی ناحەق
شکر (ناڵی) سەری خـەصمت وەکوو گۆ
بەخوواری ئەك بەیاری دایە بەر شـــەق

ئەی شۆخی بێ نیازو گران نازو غەمزە سووك

ئەی شۆخی بێ نیازو گران نازو غمزە سوك   تیری مژەت نیشانەیی دڵ کون دەکا بەنوك
کوشتەی نگاهی مەیدتە گەرمەست آگەو خراپ   بەستەی کەمەندی زلفتە گەر شێخ ئەگەر ملوك
نەقدی دڵی ئەرایجی سەودایی تۆ نەبێ   مغشوش وکەم عیارەوهەم قلب وهەم چروك
صۆفی وەرە بچینە ظهوراتی باغو راغ   لایی هەمو شکۆفەو لایی هەمو گوڵوك
دەستی چناری رو توسەری شاخو کێوو گوڵ   رازاونەوە بەخەڵەتی دیباوو بەرگی توك
دەسبەندیانە دێنو دەچن سەروو نارەوەن   خاوەن کڵاوو سایەوو بەرگن وەکو ملوك
کانی دەزین بەتاوو دەرخت ئاوسن بەبا   شادیی بەهارە بولبولە دامادو غنچە بوك
وەك چاویی وشکە سۆفی ە کاپەدارو بەردە   دەردێن بەسەد تەرەنومو گریانو نوکە نوك
رابێڵێ تارو پودیی کاوی بەفرو ئاپشار   بابای دەدات و مامی پێ یادێ وەکومە کوك
شەونم کەنظمو نەثرە لەأوراقی غونچەدا   گۆیا بووە بەزارو زمانو ددانو پوك
(ناڵی) عجب بەقوت و حکمت أدای دەکا   معنای زۆرو گەورەیە بەلفظی کەمو بچوك

بەزستان دڵ شکستەی بەردو سەرمام

بەزستان دڵ شکستەی بەردو سەرمام   بەهاوین جەستە خەستەی دەردی گەرمام
لەقربی قاب قوسەینی دوو ئەبرۆت   مەنی أدنا چ دوورو دەربەدەر مام
لەهێلانەی زەمین دا وەك شوتور مورغ   منی قودس ئاشیان بێ باڵو پەر مام
نەفەس هەروا لەرێدا دێت و نایێ   لەسەیرو سەیری أسبابی سەفەر مام
دەمێکە وا لەسەر پێیەك دەسووتێم   لەشەوقی تۆ بەمثلی مۆمو هەر مام
وەرە قوربان بەگیان هەردوو برا بین   کەتۆ بی مادرو من بێ پەدەر مام
بەلا گەردانی باڵات ئەگەر چووم   فیدای هیندویی خاڵت بم ئەگەر مام
لەدار العلمی تحصیلی مەعاریف   وەکوو (ناڵی) جهول و بێ خەبەر مام

خەناویی کردووە پەنجەی بەخویناوی دلی زارم

خەناویی کردووە پەنجەی بەخووێناوی دڵی زارم
ئەمە رەنگی شەهادەت بێ کە کوشتەی دەستی دڵدارم

کوتم ئابا بەزاریی خۆت دەپرسی حاڵی زاری من
بڕۆی هێنایە یەك وەك شکلی لا یەنی کە بێزارم

عجب ئەستێرە شەو هەڵدێ لەناوی خوسرەوی خاوەر
لەدووری چاوم هەڵنایە شەوو رۆژ گەرچی بێدارم

طەبیبی من دەبێ دەخلی بێ صاحب مرووەت بێ
مەگەر چاوت بزانێ من لەبەرچی مەست و بیمارم

بەسەرووم کوت کەراست و سەرکەش و بەرزی کەچی لەرزی
کە فەرقیشم بگاتە ئاسمان بەندی قەدی یارم

لەشیرینی ئەتۆ ئەی خوسرەوی رووی زەمین رەنگە
بگاتە ئاسمانی بێ ستوون فەریادو هاوارم

بڕۆت باڵی هوما سایەی سەری سلطانی حسنت بوو
خەتت هات و کوتی من ناسخی طوغرایی خونکارم

سەراپا هەروەکوو حەلقەی زرێ پەروێزەنی خوێنم
بەنووکی تیری موژگانی زرێ دوزت برینەدارم

حەمایل کە دەمی تیغت لەحەلق و گەردنی (ناڵی)
مەگەر تێراو بێ بەو رەنگە تێنووی ساعدی یارم

دەورانیە وەك هیلە گی سەودا سەری گیژم

دەورانیە وەك هێلە گی سەودا سەری گێژم   بۆیە بەدەقیقی مثلە هەرچی دەبێژم
هەر پەرچەمو پێشانییە فکری شەو ورۆژم   هەر گەردنو زولفە ئەمەلی دوورو درێژم
بێ دیدەو دیداری هەموو خوێنە گرینم   یەعنی گوڵو نێرگس کەنەبێ لالە دەنێژم
رەنگی ئەثەری شۆرشی لەعلی نمەبینە   ئەم أشکە کەبەم سوری وبەو سوێریە دەرێژم
بێ سونەتی تەقبیلی دەمت حاطلە رۆژوم   بۆ حضرەتی محرابی برۆت باطلە نوێژم
(نالی) وەکوو لالە کەشەهیدی خەمو داخە
لەم باغە بەەرموو کە منیش لێرە دەنێژم

عەزیزم روحی شیرینم دوو چاوم

عەزیزم روحی شیرینم دوو چاوم   دەوای زامی دڵو جەرگی بڕاوم
ئەتۆ شا مــن گەدا دادم بپرسە   لە ظلمی چاوی بیمارت کوژاوم
ئەگەر نەیدەیتە دەس خۆم قاتلی خۆم   لە رۆژی ئاخیرەتدا بۆ پێناوم
دەسا لادە سەری زولفت لەسەر رووت   کە رووتی رووتم و مایل و بەتاوم
لەباتی خووێنی خۆم رازیم بەماچێ   دەسا بیدە هەتا زیندووم و ماوم
ئەوا نیشانەی مەرگم هەیانە   کەمن غەرقی خەمو خووێنو زوخاوم
مەکەن مەنعم لەشیوەن ئەی رەفیقان   کە محزون و غەمینی دڵشکاوم
لە ژینی خۆ نومێدم قەطعە (نالی)
کە سووتاوە هەموو جەرگو هەناوم

ماچی دەمەکەی دامێ کە دامێ سەرو ماڵم

ماچی دەمەکەی دامێ کەدامێ سەرو ماڵم   بنوارە چ صیادە چ جلادە بە حاڵم
عاشق دڵی نایێ کەبدا خۆیی لەداوم   زولفم کەهەمو داوە هەمو دانەیە خاڵم
بۆ تۆزی رەهت دیدە سەقاوو مژە جاروب   ترسام کەلەپێت چێت و دەمێ جێت بماڵم
باری غەمی جان ئەبرو وەنی تیروکەمانکرد   یەعنی قەدەکەی ئەلفی منە ئێستەکە داڵم
دەستم مەخە سەر تاقە دەمم سوتوە چاوم   یاخۆ بەشفا هاتووی چەندێکە بناڵم
رەنگینە بەخوێناوی دەروونی دڵی (ناڵی)
بنوارە دەڵێی خۆ خەنەیە پەنجەی ئاڵم

عمریکە بەمیزانی ئەدەب

عمرێکە بەمیزانی ئەدەب تحفە فرۆشم
زۆرم گوت و کەس تێنەگەیی ئێستە خەمۆشم
لەو گەردن و عقدە کەبڕی گەردن و گۆشت
بەو پێیە کەنارم کە پڕە دامەن و کۆشم
وەک طوررەیی پێچیدەیی تۆ ساخ و شکەستم
وەک نێرگسی نادیدەیی تۆ خۆش و نەخۆشم
سەرخۆشی شەرابی دەمی تۆ بووم و ئەمێستا
قوربان سەری تۆ خۆش کەنەماوە سەری خۆشم
شێخی و سەرایا دەڵەک و رێوی دەپۆشی
(ناڵی)م و بەرووتی لە هەموو دیدە دەپۆشم

شەو هاتو ئەمن مەستی خەیالاتی کەسیکم

شەو هاتو ئەمن مەستی خیالاتی کەسێکم　　مشغولی نەفەس گرتنی مشکین نەفەسێکم

هەم وارثی فەرهادمو هەم نائبی مجنون　　واتێ مەگە قوربان کە گەداو بوالهوسێکم

هەرلحظە دەڵێم من سەگی دەر گامو رقیبیش　　دێتە سەرو چاوم کە منیش سەگی مەگەسێکم

لەم حجرە لەبەر پەنجەرەکەی تۆم و دەخوێنم　　بێ عێبی دەڵێی بولبولی گوێشەی قەفەسێکم

گەردن کەچی تۆم بێ کەشش رستو قەلادە　　وا ظەن مەبە ناعارفو هەرزە مەرەسێکم

واللّٰه کلاوی سەری من چەرخی دەماڵێ　　بیووایە بەدامانت ئەگەر دەست رەسێکم

باوەڕ مەکە روح سەخق غەمی فرقتی تۆبم　　بۆ هاتنی تۆ باقیە نیـــوە نەفەسێکم

گرتویە سەگت چاکمو لای تۆمەوە دێنی　　یەعنی وەرە (نالی) کەمنیش داد رەسێکم

گەر دەپرسی من لەبەرچی کەم دەخۆم

گەر دەپرسی من لەبۆچی کەم دەخۆم　　من بەبرسی قەت مەزانە غەم دەخۆم

ئاوی سوویێری چاوو باری تاڵی ئێو　　سوێرو تاڵی دەم دەمو ژەم ژەم دەخۆم

تا سەری زولفی لەسەر روو حەلقەدا　　من وەکوو ماری سەر ئاگر خەم دەخۆم

ئاوی کەوثەر نۆشی سۆفی بێ کە من　　ئاوی إنسان یەعنی ماچی دەم دەخۆم

شەربەتی خەوفو رەجای أغیارو یار　　ترشو شیرین هەم دەچێژم هەم دەخۆم

تاڵی بێ یارو دیاری تارو مار　　أرقی چی علقمی چی سەم دەخۆم

من لەطەوری عالەمو دەوری فەلەک　　ضەربی لازب زەخمی بێ مەرهەم دەخۆم

نەوعە انسانێ هەیە غـەم قوونی یە　　من غەمی خۆمو هەموو عالەم دەخۆم

غەم دەڵێ (نالی) کە غەمخواربم دەکا
ناعـــلاجم گەر بەنی ئادەم دەخۆم

دڵ دەڵێ سەیری چەمەن خۆشە

دڵ دەڵێ سەیری چەمەن خۆشە جوابی نادەم
موددەتێکە لەقەفەس دابە عذابی نادەم
مەجلسێکی چەمەنو بولبولو بەزمو گوڵو موڵ
بەدووسەد مەدرەسەو دەرسی کتابی نادەم
گوتم ئەی ماه دڵی خۆت بەدڵی من بگرە
گوتی من بەردی بەقیمەت بەکەبابی نادەم
گۆشە گیرم لە برۆتو متوحش لەموژەت
گیانی شیرینم لەبەر تیرو قولابی نادەم
طەلەبی سینەیی چاکم مەکە بەو چاوانە
سینەکەم چاکە بەإنسانی خرابی نادەم
(ناڵی)یا ئەم غەزەلی تازە کە تازەت گوتووە
بە دوو سەد (مثنوی)و (لبی لبابی) نادەم

لەبت میمو قەدت ئەلفو زولف چیم

لەبت میمو قەدت ئەلفو زولف چیم
دەزانی بەو سێبانە طالبی چیم
وەفای عەهدە لەمن رووحو لەتۆ ماچ
چیە چارەی أمانەت غەیری تەسلیم
کە هاتی تیغی بێزاریت لەسەر دام
سەری خۆم خود بەخود هەڵگرتو رۆییم

ن

لەدو گمەی سینە دوینێ نویژی شیوان

لەدو گمەی سینە دوێنێ نوێژی شێوان   بەیانی دا سپێدەی باخی سێوان
لەخەوفی طەلەنی رۆژ هەروەکو شێت   بەروو زەردی هەڵاتو کەوتە کێوان
دوو چاوی من کەوا سەیلی سرشکن   دەپێون ئاوی بەحري خوێن بەپێوان
مەکە لۆمەی پەشێوی دڵ کە ئەمشەو   پەشێواوە لەبەر پەرچەم پەشێوان
شەرابی لەعلی رۆمانی لە (نالی)
حەرامە بێ مەزەی ماچێکی لێوان

کەتۆ قیبلەی دەمت سا بینە قوربان

کەتۆ قیبلەی دەمت سا بێنە قوربان   لەسەر ماچێ دڵم مەشکێنە قوربان
وەرە بنوارە دوو دەستی خەناویت   خەناوی چی هەر خووێنە قوربان
لە ئاوی چاوی مندا خۆت ببینە   لەباتی منظرەو ئاوێنە قوربان
ئەگەر دڵ غەیری حوبی تۆی تیا بێ   بەدەستی خۆت دڵم دەربێنە قوربان
لەبۆ خەڵقی خەڵات پەخشانی ماچە   خەڵاتی من هەموو هەر جوێنە قوربان
فتووری چاوەکانت نانوێنی
بە(نالی) فیتنە بەس بنوێنە قوربان

أهلی تەعدادو موحاسیب نووسیان

أهلی تەعـدادو موحاسیب نووسیان — خاڵی یەک زوڵفی دووان هەردووسیان

کوفری زوڵفە نارو ماری ئەرقەمن — صفری خاڵە حەلقەی هیندوسیان

زوڵفی جەرارێ صەفاصەف خستە پێش — یەعنی رەنگی لەشکری قیبروسیان

ئەم غەزالانە کە نەقشی دیدەمن — تەن سپین و دیدە کاڵ و موو سیان

حاکمانی مەحکەمەی نامە سیاه — شاهیدی زۆرە زمانی لووسیان

چاوەکەم مەنووارە رەنگی ظاهری — خۆت دەزانی روو سپی چەند روو سیان

ناوی مەخموران ئەمەی (نالی) لەنێو — حەلقەی واعظ لەوێن جامووسیان

دووری لەمن کردووە بەبێ سەبەب یاری من

دوری لەمن کردوە بەبێ سبب یاری من — یاری خودایا کە تۆ بگری سبب کاری من

مەستی خەیاڵی ئەوە لحظە ژمێری شەوە — دوژمنی خوێنی خەوە دیدەیی بێداری من

دیدە نیگەهبانی یار تیپی سرشکم هەزار — ناڵەی دڵ ئەی سوار ئاهە علمداری من

گریە بەخوردێتە خوار هەروە کوسیلی بەهار — خۆش بوەتە ئابشار مدمعی سەر شاری من

دڵبەری عالی دەماغ هەم قدی سەروی باغ — بێتە نظرگەی فیراغ دیدەیی جۆباری من

حیکمەتی تۆ ملهمە هەم قدمت مرحمە — مستحقی مەرهەمە سینەیی ئەفگاری من

شاهدی عدل و وفا معدنی صدق و صفا — هاتووە دەرمان بکا قلبی بریندار من

ئەی تەلەفی گفتوگۆ جامعی راست و درۆ — واعظی بەنیشی تۆ عاشقی بە کاری من

مەشرەبی (نالی) گەلێ ئابی و ترشە بەڵێ

موعتەدیلە خۆی دەڵێ جانبە أطواری من

رەقیبو مدعی فتنەو . . .

رەقیبو مدعی فتنەو عەلاقەی چاوی جادووتن
لەگۆشەی گۆشەوارت نابێ هارووتو مارووتن
نەباتاتی زەوی وەك مونزەوی هاتوونە دەر یەنی
هەموو سەرخۆشو مەستو رۆژ پەرستو عاشقی رووتن
وەرە نێو بەزمی گولزارانو گولزاران تەماشاکە
سەراسەر پێکەنین گوڵ هەم لەبابەب غونچە پشکوتن
چ قطرو دائرەو تاق تێدا بوو تاق ئافاقی
نەیو مطرب نەیو ساقی گوڵو بولبول هەموو جووتن
لەشەوقی رووی شمعو زوانی دو دو طرەی مەجەر
سوپەندو عودو پەروانە بخورو غالیە سووتن
حەبیبان هەمرەمی ئاهوو دەنۆشن راحی رەیحانی
رەقیبان هەمدەمی ئاهوو دەکێشن دووکەڵی تووتن
گەڵی شێرو پڵنگو فەهدو بازو شاهێنی شاهی
وەکوو (نالی) بەدڵ نێچیری راوی چاوی جادووتن

ئەم سەرسەری بازانە کەوا هەمسەرە بۆ من — مشکل بگەنە ساعدی شاهێکی وەکو من
تا نەشئە نەچێژی لەلەبی کوثری ساقی — بێ چارە چوزانی کەهەمو مەستی زەقومن
روناکیی روو شەوقە لەناو ظلمەتی مودا — وجهی ئەمەتە دڵ هەمو پەروانەی مومن
زولفت بەنسب سلسلەی رفعتو شانە — من دەیخەمە بەر پێی کەحبش زادەی رومن
من سەروی رەوانی چیمەنی عالەمی باڵام — (نالی) بەطفیلی بووەتە سایە لەدوومن

ئەم تاقمە ممتازە کەوا خاصەی شاهن

ئەم تاقمە ممتازە کەوا خاصەی شـاهن   ئاشوبی دڵی مملکتو قـەلبی سوپاهن
صف صف کەدەوەستن بەنظر خطی شعاعن   حلقە کەدەبەستن وەکو خەرمانەیی ماهن
نێرگس نیگەهو ساق سمن کورتە وەنەوشەن   موسنبلو رومەت گوڵو هەم لالە کولاهن
گوڵزاری دەرو دەشتنو غلمانی بەهەشتن   ئاهو صفت ئاتەش بەکەیفو تیژ نگاهن
صحرا بەتجلا دەکەنە وادیی أیمن   قامەت شەجەرو مظهری أنواری الاهن
گەه تاوسو گەه کەبکن و کەه بوقەلەمونن   گەه ئاتەشو گە شعلەو گەه دودی سیاهن
تەنهایی سەمەن بەرگی وەنەوشەکەدەپۆشن   وەك نوری دڵی غرقەیی ظلماتی گوناهن
لالەن بەبەدەن أطلسی أخضر کەئەبەرکەن   نەورەستەو گوڵ بەستەوله گەڵ دەستە گیاهن
بۆسەیری خەرامیدەنی ئەم سەرو قەدانە   سۆفی لەطلب دازو هەموو سالکی راهن
بێ زلفو رخو ئەبرۆی چونزلفی سیانان   عالەم وەکوو (ناڵی) هەموو بانالەو ئاهن

مەکە مەدحی کەخۆشە چینو ماچین

مەکە مەدحی کەخۆشە چینو ماچین   کە ناچین لێرە خۆشە چینو ماچین
برۆت هەر چینی پەرچەم چین لەسەر چین   ئەمەندە چینە قوربان بێ خەتا چین
شکافێکە کلافەی زولفی مشکین   دەرێژی مشكو عنبر لێرە تا چین
لەسەر بەرگی گوڵێکی باخی حوسنت   هەزار گوڵچینی بێ بەرگو نەوا چین
ئەتۆ میهریو مەهرِوویان ستارەن   لەخزمەت شەرقی تۆ دا شەو چرا چین
هەموو زەرڕاتی میهری رووتە باقین   خوا یاری بدە تا لێرە لاچین
وەرە (ناڵی) بە ئەربابی وەفا بـبین
هەموو موحتاجی خاکو بێلو پاچین

خەتات فەرموو کەخۆشە چینو ماچین

خەتات فەرموو کەخۆشە چینو ماچین
کەناچین لێرە خۆشە چینی ماچین

بەجانی مەحقی دڵ بەردی منو تۆ
بی عەینی هەروەکوو پۆڵاو و بەردین

وەرە با ئاگرێکی وەصلی خۆمان
بخەینە قاوی عمری دوژمنی دین

ڕەقیبو مدعی وەك پووشو پووشوون
بسووتێنین کە وەك بەرقین لە بەرقین

دەفەرمووی دڵ وەك وەکو ئاوێنە صافە
بلێ بەم ئایینە بووبی بەدخوو بین

وەرە وا عالەمی قەلبت نیشان دەم
کەوا فەقــرو غنایە عالەمی ژین

بە نائومێدو بیمی گریەو و سۆز
بەهار و پایزو زستانو هاوین

لەگەڵ مورغی چەمەن (نالی) دەناڵی
کەیەعنی عاشقی هەم فەردو فەردین

خەندەو دەمی محبوبە کەوا زۆر نمە کینن

خەندەو دەمی محبوبە کەوا زۆر نەکینن
بەس خۆشە ئەگەر خۆنەکی زەخمو برینن

قلمانە گوتم خالی لطیفت کە لەسەردا
ئەم قیبلە برۆیانە کە غارەتگەری دینن

ئاهوی حەرەم قیبلەیی ئەبرۆن کە بەدبە
ئەم شەهدە لەبانە کەهەموو شاهدی چینن

سیمین بەدەنو سەروو قەدو لەنجە نەزەرین
کافـر نیگە هەورشك لە بوتخانەی چینن

دوندان گوهەرو لەب شەکەرو یەنجە لورن
نازك بەدەنو موو کەمەرو سیم سورینن

زولفانی سیەه مارە بەئازاری دڵی زار
گاهی لەیەسارن بەجەفا گەه لە یەمینن

موژگانی سیەهمەستەوەکو چاوی (حبیبە)
غارەت کەبکەن دینو دەچن روح بڕێنن

(نالی) وەرە لادە لە خەدەنگی موژەی یار
ئەو کافـرە مەستانە کە غارەتگەری دینن

و

وەك قەفەس ئەم حجرە کون تیژیە کەوا گرتوومیە ناو

وەك قەفەس ئەم حجرە کون تیژیە کەوا گرتوومیە ناو
تارو پوودی عەنکەبوونی زۆرە لێی کردوم بە داو
دوودی سەر میچی گوڵنگی لەتڵەنی دەسرازە کۆن
بانو دیواری بە مثلی لانکی ئەجزا شکاو
هەر لەسەر بان دار بەداری رابەلی بژمێرە وەك
لاپەراسووی بار گیرێکی کە زیندووبی بەناو
رۆژو شەو خۆش خۆش لەبانی کا گەڵای پێوەر دەکەن
وەك گەڵا ریزانی پایز یەك یەکی دەرژێتە ناو
هەر لەئێستاوە وەها سەرماوو بای تێدا دەبی
چاکە تێوی لێ بنێین چووار تاقی سەرما تێخزاو
ئاسمان هەورین دەبی‌و ئێمەش بەغەمگینی دەڵێین
ئەی خودا چی بکەین لەدەس ئەم کاولەی کەس تیا نەماو
فصلی هاوینی جەهەننەم کاتی زستان زەمهەریر
زەمهەریر کەی وا بەتأثیرە جەهەننەم وا بەتاو
نەیێری أعظم وەها تاوی دەدا وەك مەنجەنیق
بۆ دەوامی رۆژ پەرستی جنسی حەربای دێتە ناو
دارو بەردو پەنجەرەی وەك نەسجی بەیقی عەنکەبووت
مەنعی هیچ ناکا هەتا مێشیش کەخۆی لێدا بەتاو
رۆژی تەرزە چەندە میناي دڵ شکێن‌و سەر شکێن
رۆژی باران چەندە شڕە بێ عیصمەت‌و ئابڕوو تکاو

ڕۆژی بەفرو با وەك ڕۆژی باران قەنەفەیە

صاحبی لازم کە ببی سۆڵو کاسەیکی شکاو

کاسە بۆیە لازمە تا ئاردەڵۆکی دەربدا

سۆڵی بۆیە لازمە نەك جۆگەلەی بی با بەتاو

وضعی ئاشی گەر نەبێ بۆچی دەبێ بڕێ ئاردەڵۆك

طەبعی قوففەی کە نەبێ بۆچی دەنیشێتە سەر ئاو

کاسەو و کەوچك حەسیرو بەڕێ لەئاردا هەروەکو

کیسەڵو ماسیو جلە دێنو دەچن پەرشو بڵاو

ڕۆژ پڕێ گوێمان لەبەر ئەنهارو جۆگەو هاژە هاژ

شەو نیە خەومان لەبەر قرژاڵو بۆقو زاوە زاو

ئاو دەلاقەی تێ دەخا چشتومەکی پێدا دەبا

من لەوێ حەیران دەبم وەك ماڵ بڕاوو ماڵ براو

حجرەمان ئاوس بووە وەعدەی بەهاری بوو بزێ

وەضعی حەملی کەوتە پایز تا بەکامی ناتەواو

خۆزگی نیشتبوە ئەرزیو ئەزا هێشتا وەکوو

نطفەکەی ئاو بوو بەری ئاویت لەناو هەورو هەڵاو

ئاسمان تەرزێکی لێدا بەردە بارانمان دەکا سەختەکانمان رادەکەن بالوشکاوو فنك دڕاو
رادەکەن بۆ جانبی دوکانی جراحو طبیب چاکو دامێنە ئاکراوو تەنگ تاوو سەر شکاو
لطفی بانگوش بوکەوا لەم حجرەیە زانامان گەر بێ آدەم نەخنکێ سار ئاو نەك بناو
تۆ کە نەتکرد قوڕ بەسەریا ئالیا تسکینی بێ مەیدەرە بەر پێلاقە تو خوا بەلا بکری بەتاو

هەرچەندە کەعمری خضرو

هەرچەندە کەعمری خضرو جامی جەمت بو — چونکە أملت زۆرە چە عمرێکی کەمت بو
ئەی جامعی دونیاو قیامەت بەخەیاڵات — ئەو رۆژەکە رۆییت نەئەرت بو نەئەمت بو
بێزارە لەتۆ ئێستە هەم ئاغوشی ئەدونە — دونیا کەلەکن خۆت حرمی محرمت بو
دوێنێ چ بو دەندا بەزمان لافی کرامت — ئەمرۆ نەدەمت بو نەدەمت بو ندمت بو (*)
عمرت ئەوەندەیێکە لەهەموو عالەمی دونیا — بمرە لەغەمیدا کەهەمو صرفی غەمت بو

(نالی) چیە وا مثلی جوعەل غەرقی شیاکەی
خۆ تۆ بەحیسابێ وەکوو پەروانە شەمت بوو

ئەمردم من ئەگەر ئەمجارە بێ تۆ

ئەمردم من ئەگەر ئەمجارە بێ تـــۆ — ئەچم شەرت بێ هەتا ئەم خوارە بێ تۆ
دەروونم خاڵیە وەك نەی دەناڵێ — هەوارێکی چە بڕ هاوارە بێ تۆ
قەدەم بەو شەربەتی دیداری پاکت — شەرابم شەبێ ژەهری مارە بێ تۆ
لەکن تۆ خارو خەس گوڵزارە بێ من — لەلای من خەرمەنی گوڵ خارە بێ تۆ
بێنایێم کوێرە هەڵنابێ بەرێ کەس — موژەم بەیەك یەك دەڵێی بزمارە بێ تۆ
لەلای من باوجودی ناس و اجناس — کەسی تێدا نیە ئەم شارە بێ تۆ
هەموو رۆژێ لەتاو هجرانی ئەمساڵ — تەمەننای مردنی پێرارە بێ تـــۆ
هەتا تۆم ئاشنا بووی ئاشنام بوون — ئەمێستا موو بەموو ئەغیارە بێ تۆ
لەحەسرەت سەرو قەددت چاوی نالی — دوو جۆگە بەلکی دوو رووبارە بێ تۆ

(*) دەم : زار . دەم : هەناسە ، پشوو . ندم : پەشیمانی .

دەروونم پڕ کەباب و دەردە بێ تۆ

دەروونم پڕ کەباب و دەردە بێ تۆ   دڵم گەرم و هەناسەم ساردە بێ تۆ
خەریکی شەشدەری هات و نەهاتم   خەلاصیم قەت نیە لەم نەردە بێ تۆ
ایباسم ماتەم و شینە لە شین دام   سرشکم سوورو ڕەنگم زەردە بێ تۆ
عەزیزم دڵڕەقە من فەردو تەنهام   دەترسم بمکوژێ ئەم دەردە بێ تۆ

بەبێ دیداری تۆ خۆ لاڵە (نالی)
عجب هەستاوە ئەم چەند فەردە بێ تۆ

شەوی یەلدایە یا دەیجوورە ئەمشەو

شەوی یەلدایە یا دەیجوورە ئەمشەو
کە دیدەم دوور لە تۆ بێ نوورە ئەمشەو
دڵم وەك خاكی مەعزوولە قوربان
خەلاڵی وەصلی تۆ منظورە ئەم شەو
دڵیش مایل بە دیدەی تۆیە بۆیە
لەمن وەحشی و ڕەمیدە و دوورە ئەمشەو
کە تۆی شای کەج کڵاو و دیدە مەستان
چە باکم قەیسەر و فەغفوورە ئەمشەو
موسولمانان دەپرسن حاڵی (نالی)
لە گونجی بێ کەسی مەهجوورە ئەمشەو

دڵ شوشەی پڕ خوونی

دڵ شوشەی پڕ خونی فراقی فرەقی بوو مکسوری رەقیب بو دڵی وەك بەردی رەق بو

ئەو نەشئە کوا ساقی بەئەو عقلو دڵی سەند نەك نەوعی رقی بوو کەلەقطرەی عرقی بوو

خەندەی نفسی تۆ بو وەکو صبحو نسیمی یا گوڵ دەمی پشکوتنو عطری وەرەقی بو

رەقیبەتی تەنو رقەتی دڵو ربقەتی گەردن مخصوص رەقیب بوو لەمنی خستە رقی بو

هێندە منتظری تۆ بوو هەتا چاوی سپی بو نێرگس کەلەسەر یەك قدمو دیدە چەقی بو

نابێ نەکەنێ گوڵ بەدەمی بادی صەباوە ئەم گوت کەشەوێ بولبولی بێچارە حقی بو

(ناڵی) بەهەوەس کەوتە سەما بوو بەشەناوەر

بۆ وشکە مەلە بیمی هیلاکو غەرقی بوو

زولفت کەلەسەر روو

زولفت کەلەسەر رو بەخەمو تابشە ئەمڕۆ دوودی سیەهی عودە لەسەر عارضی پشکۆ

دەستم کە بەسەد وەدە لەسەد لاوە شکاوە جبری نیە ئەم کەسرە هەتا نەبخەمە ئەستۆ

خاڵت چیە دانەی کەنی جەننەتی روتە چاوت چیە فتنەی حرمی قیبلەیی ئەبرۆ

شەوبۆی بی سەری سنبلی زولفت لەسەری دام ئێستەش سەرە کەممەستەلە بەر نشئەی شەوبۆ

قوربان وەرە تا ئەم غەزەلە تازە لەبەر کەین

عیزو شەرەفی (ناڵی)بە تەشریفی قەدی تۆ

که (سلیمان پاشا)ی بابان کۆچی دوایی دەکات‌و (ئەحمەد پاشا)ی لەشوێنی دادەنرێ (نالی) دەماری نیشتمان پەروەرێتی دەجوولێ‌و ئەو پارچە هەڵبەستەی خووارەوە بەو بۆنەیەوە داناوە :ـ

تا فەلەك دەورەی نەداو سەد کەوکەبەی ئاوا نەبوو
کەوکەبەی میهری موبارەك طالعی پەیدا نەبوو
تا نەگریا ئاسمان‌و ئەم وولاتی دانەگرت
گوڵ چەمەن ئارا نەبوو هەم لێوی خونچە وا نەبوو
تا چەمەن پیرانە سەر أصلی درەختی لانەدا
فەرعی تازەو خورەم‌و بەرزی بلند بالا نەبوو
تا سلیمانان نەبوونە صەدری تەختی ئاخرەت
ئەحمەدی موختاری ئێمە شاهی تەخت ئارا نەبوو
قصەیی پەردەو کنایەت خۆشە شاهی من کەوا
عادلێ بوو قەت عدیلی وا لەدونیادا نەبوو
بۆ نیشانگا مورغی روحی ئەو کەعالی فطرەتە
جێگەیی خۆشتر لەبانی جنت المأوا نەبوو

وەك قیاسێکی کەمثبت بێ‌و نەتیجەی بێتە جێ
حمد لله شا کەعالی جا بوو خالی جا نەبوو
شاهی جەم جا (نالی)یا (تأریخی جم) تاریخی یە
(١٢٥٤) تا نەڵێن لەم عصرەدا ئەسکەندەری جەم جا نەبوو

(ە) ٥

شکەنجی عرض و طولی پێچی زولفت

شکەنجی عرض و طولی پێچی زولفت بێ سەر ئەنجامە
وەکوو طوولی ئەمەل عمری خضری زنجیری سەودامە

بەشەڕ هاتن رەقیب و مدعی من خۆشی خۆشی بە
کە دەعوایە لەهەر لا بێ بکوژرێ سودی اسلامە

مەکەن مەنعم کە ناکەم یادی مألوفی بەمەلفووە
دیارە دوو زمانی خامەو و هەم روو رەشی نامە

لەصبحی رووی تۆوە شامی خەڵقی طلعتی صبحە
لە شامی زولفی تۆوە صبحی ئێمە ظلەتی شامە

لە ئاب و تاب و ئەشك و ئاهی خۆم دابوومە بریانی
لەباتی پوختەگی سووتام و هێشتا پێم دەڵێن خامە

إشارەم کردە ئەبرۆی یەعنی میحرابی کەچی فەرمووی
ئەمە قیبلەی تەواوی عالەمە جێ جیلوەی ایما مە(*)

نیشانەی پوختەگی بێ دەنگیە (نالی) ئەگەر پوختەی
بە حوججەت طەی بکە نامە بەحیدەت پەی بکە خامە

تاك

صونی نەغمەی بولبولە یا چەهچەهەی خرخاڵیە
دەنگی سۆڵە یا لەژێر پێی نالە نالی (نالی)یە

(*) ایما : إشارة .

ساقی بەمەیی کۆنە لەسەر عادەتی تەوبە بشکێنە بەیەك تۆبە دوسەد ماتەمو تەوبە

ساقی قدحی گەردشی گەردون دەشکێنی باری کەدەبێ معتقدی گەردشی تەوبە

ئەی نەفسی مرایی چە گرانباری تەکالیف بۆ خەڵقی دەکێشی بڕۆهەر ڕیشو جدەوبە

بغضت لەضمیذان چیە قوربان وەکو قصاب بەو خەزو بەزو ڕیشوەتەئەی حیزە قلەوبە

ئەسپی نەفەست دێتو دەچی گەرمعنا نی ئەی مەستی ڕیاضەت هلە هوشیاری جلەوبە

وەك ماهو ستارەت کەهەیە شەوقی هەلاتن سەر کردەیی ڕۆژ ڕەهروی شەورەزنی خەوبە

ساقی مەبە عاجز کەئەمە دەورە تەجەورە ساقی کرمی یەك بەیەکو تۆبە بەتۆبە

حەلقە دەر گۆشی کەفی ڕەنگینی تۆیە ئەم دەفە

حلقە دەر گۆشی کەفی ڕەنگینی تۆبە ئەم دەفە یا نەناڵێ لێی مەدە عن لطمە کف الکفە

ئەی کە خاوەندسرە سەرتاپای بەنای کوزکونە باطنی قەفقەف علی سر بەظاهر قەفقەفە

خۆشترە عذری گوناهکاران لەسەدذکری ریا ئەم بەنەرمی عفو عفوە ئەم بەتوندی عفعفە

شێخی وسەرلنگەدەستارێ بەدەستارێ بزرگ ڕەندەمو دەستارێ کەلاەی من دەفەنەك مندفە

خادمی مخدومی بە ماقوولی نا ماقولی بە لەم دەورە آصەف سلیمانو سلیمان آصفە

صاحبی علم الکتابە مطربی هد هد نەفەس یا سلیمانە لە اخوان الصفا آصف صفە

جامی تاقی مەیکدە مشکانی قەندیلی دڵە شیشە پڕی قەتەف لەرفرف شاهی عالی رفرفە

طبعی (ناڵی) توندە ئەمرۆ یا بەنەشئەی نیم نیگاه

مەعنی ڕاحی ڕاحو مەی ڕاحی قراحو قەرقەفە

با رەفیقانم بکەن شینم کەوەختی زاری یە

یا رەفیقانم بکەن شینم کەوەختی زاری یە　　قەت مەکەن تقصیر لە گریان شیوەنم یەکجاریە

تیرەکەی ئەبرۆی محبوبم کە لطفی کردبە من　　گەر نەبەخشی مەرهەمی وصلی برینم کاریە

حەیسی چاهی محنەتم کافر بەحالی من نەبێ　　کارو پیشەم دائما گریانو شینو زاری یە

هەربە ئومێدی عیادت بەڵکە جارێ بێتە لام　　من ئەگەرچی بشمرم پێم خۆشە ئەم بێماریە

کس نکامنعی گوڵم گرچی دڵی کردومە خوین　　چونکە معلومە کە ئیشی خنچە هەر خوین خواریە

کوچە کوچە خنچەکەی پێکانی مژگانی گوڵم　　بۆ شەهیدی شاهدە دائم کە خوێنم جاریە

هرچی محبوبان دەکەن خۆشە بەلام داخی رقیب　　دەمکوژی ترحی مری هەروەك کەری بیگاریە

ناڵە ناڵی (ناڵی)یە واخەڵکی خستە زلزلە　　یا ئەخوا حەشرە گوناهکارە وەها هاواریە

خالی بەینی چاو و ئەبرۆت انتخابی کاتبە

خاڵی بەینی چاوو ئەبرۆت انتخابی کاتبە　　یعنی نقطەی فرقی ابن المقلە وابن الحاجبە

عیبو لعبی خلق کردنایاری خستەداوی خۆی　　خصمەکەی من کابی ئاهو گیرەخرمی لاعبە

لەشکری خطی شکستەو تیپی زولفی نارومار　　پادشاهی حسنی عالەمگیری هێشتا غالبە

حاضری أمرو خطابە دڵ ئەگەرچی منهیە　　راجعی تۆیە ضمیری من ئەگەرچی غائبە

(ناڵی) ئێستە تاجی شاهیو تەختی خاقانی هەیە
شەوکەت ئاراو موحتەشەم دیوانو فکرەت صائبە

دەستم لە گەردنی خۆت هەلمە گرە ئەی حبیبە

دەستم لە گەردنی خۆت هەڵمە گرە ئەی حبیبە　　وەبزانە خوێنی خۆمە یا منەتی رەقیبە
سەر بەردەبازی رێتە نەن تەختە بەندی جێتە　　دڵ مەیلی خاکی پێتە روح ماڵی خۆتە بیبە
تۆ نەوشکوفتە دوردی من مایلم بەزەردی　　تۆ هەمسەرت نەسیمە من هەمدەمم لهیبە
شاهێنی دیدە بازە، مەستی شەرابی نازە　　دڵدارو دڵنەوازە دڵکێش و دڵفریبە
ئەو طفلە خوردە ساڵە هەرچەند وەك غزاڵە　　أما کەهـانە ئێچیر شێر صولەتی مهیبە
دڵ پێی ئەکا نیگاهی سهمی موژەی سیاهی　　رمزی هەمو بەڵایە غمزەی هەمو مصیبە
ئەی چاوی پڕ ندامت دڵ پڕ غەمو غرامەت　　بگرە کەوشکە سۆفی لەم فیضە بێ نصیبە
ئەی خەڵوەتی سرایی بێ رەنگی خودنمایی　　رەنگ زەردی عاشقی بە ئەك زەردی روشقی بە

(ناڵی) لەبی حەبیبە هەم طیبە هەم طبیبە
خلاصەو و لەبیبە فـەرمان بەری لەبیبە

سەراپای گوارە زەردێ ترس و لەرزە

سەراپای گوارە زەردێ ترس و لەرزە　　دەڵێی عاصی بووە لەم جێگە بەرزە
سرشکم ئاو و دانەی نارەکەی دی　　بەم گەرمی داوەرێ بەم طرزە تـەرزە
ئـەلا ئـەی ئاسکی ئاسك بەباسك　　شکاندت گەردنی سەد شێری شەرزە
ئەلا ئەی نازەنین ئاهوو بە باهوو　　دڵی صیادی خۆت هێنایە لەرزە

دەفەرموو چاوەکەم زنجیرکە (ناڵی)
کە مطلق چا نیە انسانی هـەرزە

لە دلدا ئاگری عیشقت

لە دڵدا ئاگری عیشقت بڵێسەی مثلی تەندوورە
شطی ئەشکم نەبی مانع دەسووتێم دەبە کۆی نوورە

بە ئاوی چاو و ناری دڵ جسد وەك حضرتی موسا
طریقی بەحری فیرعەونو رەنیقی ئاتەشی طوورە

دەچێ بۆ لای رەقیب خۆشە وەلێ ئەو داخە کوشتومی
لەکن ئەو چەندە مەجبورە لەلای من چەندە مەغرورە

پەیامت هاتو پێی گوت روی خەیاڵم ناردە دوی گەییە
رەسوولم کەوتە رێ گوتی هێنای وەك ئاوری سورە

کەمن دیم شکلی سەد رەنگی گوتم بابانی عەییارە
کە بیستم لفظی بێدەنگی گوتم شێپووری شاپوورە

گوتم راستی صەبا هەستە گوتی مەشرەب مخالیفمە
گوتم ناری گوتی بایە گوتم راوچی کوتی دوورە

ووتم قوربانی تۆ بم من گوتی قوربانی تۆ سەك بی
گوتم شیشەی دڵت ناوێ گوتی بۆ چیمە مەکسورە

خەرابانی دڵی (نالی) مەفەرموو چا نیە نایەم
بەمەرگی تۆ قەسەم چاوم بەذکرت بەیتی معمورە

وەصفی روخساری . . .

وصفی روخساری لەفکری بنی آدمم بەدەرە   إبتدای مدحی دەمی وەك خبری بێ أثرە
ئەو ئەمامی قەدی تۆ عەرعەرە دڵخواهی منە   راستە دڵدارە وەلێ حیفە کەوا بێ ثمرە
تۆ بڵێ زولفی ئەگەر دو کەڵە بۆچ ئارەسەرە   قامتی سەروی ئەگەر بێ بەرە بۆچ ئارەوەرە
زلف ئەگەر دو کەڵەدو کەڵ بەری گوڵناری نیە   سەرو ئەگەر قامەتەکەی سەروی روانبارەرەرە
بەحقی جەری هەیاسەی زەڕو زولفینی کەچی   دڵی گومگەشتەی من کوشتەی پشتو کەمەرە
سەر ئەگەر بێتە دەرت دەیدەیە بەر شەق وەك گۆ
نیە زانیشی نەیێ دڵ چ بکا قورِ بەسەرە
لەدەمی ناڵەی زارم لە دڵی پڕ شەڕەڕم
وەلومەی خەلق و گەرووی (ناڵی) لە گەردوون بەدەرە

ئەی ساکی ریاضی مەدینەی منوەرە   لطفێ بکە بفەرموو مەدینەی منوەرە
عرشی بەرین کەدائرەیە رەوضە مرکزە   فەرشی زەوی بەعرصەی طیبە مجوهرە
طیبە کەبەعنی عکسی بقیعی هەموو عبیر   طیبە کەبەعنی مایەی ئەو مشکی ئەزفەرە
طیبە کەبەعنی رۆژو شەوی طیبی عالەمە   رۆژی کەوشکە شەو تەڕە کافوری عنبرە
لێوم لەرۆژی رەوشەکانی کافوری وشکی وشك   چاوم لەشەونمی شەوی وەك عنبری تەڕە
طیبە کەیعنی طیب و طاهر بەروحی روح   فرقی دەڵێن گوڵێ لەگوڵاوی لەکوثرە
یعنی گوڵاوی قودسە گڵاوێ دفع دەکا   ئەو خاکە چاکە پاکەو ئەو ئاوە مطهرە
(ناڵی) کەوا سەگە سەگی ئەومەرزوبومەیە   ئەمما سەگی معلمی بێ دەنگ و بێ وەڕە
فرشی یەلاسە دۆشەگی خاکە سەرینی بەرد   بێ نوك و روتو قوت و فقیرو قەلەندەرە
بێ نوك و حیفەخواری و گورگیی بێ وجود   لەم ئاو و خاکە ظاهرو باطن مکدەرە

گەردن کەچی قەلادەی رقی وەفانە دڵ   بۆ راوی بەبێ ئەو دەرو دەشتە معطرە

تا کوچە کوچە خۆڵی بەسەردا بکا بەچەنگ   لەو خاکی فخرەدا کەهەموی تاجو ئەفسەرە

کەف الامامی هجرەتی اصحابی بێ رقود   بیکە بەخاکی خادمی قطمیری ئەو دەرە

بەڵکو لەفەرِی طیبە کەطیبی پەیغەمبەرە   ساکن ببێ لەغەم دڵی ئەم بەندە بێ فەرە

پەیغەمبەری حبیبی خوا خاتمی رسل   روضە لەأرضو سایە لەسەر چەرخی أخضرە

قەت سێبەری دەبێ لەسەر ئەم أرضە فانیە   ئەو تاقە نخلی عەرشە کەطوبای سێبەرە

ئەو سێبەرە کەقوبەی فردەوسی باقیە   ئەو سێبەرە کەخێوەتی صحرای محشرە

ئەو سێبەرە کەعالەمی علوی لە نوریە   شمسو نجومو هەرچی لەواندا مقررە

ئەو سێبەرە کەمظهری حبی خوایە ئەو   کەنزی مطلسمی نظری حیی أکبرە

جێ بازی مقدمی شوقو معارجی   سەربانی عرش کورسی جبریلی شەهپەرە

دنیای چلۆن دەوێ کە بەقەد همتی بکرد   ئەم خلعتە کەأطلسی نۆ چەرخی أخضرە

تشبیهی حسنی فابقی آخر بەچی بکم   نوری سفوحی طلعتی سەد لەوحی أنورە

معلومە چونکە جمعی رسل مقتبس لەون   یوسف یەکێ لەوانە کەسەر لەوحی دفترە

گوفتاری نۆشی شاهدی سەد شهدی فایقە   روخساری خۆشی اظهر من شمسی أنورە

ئەو شاهی ماهی مصرە أهالیلەری سجود   قوربان دەڵێ کەبەندەیی ئەم بەندە پەروەرە

ئەو دێ ئەبا بەکەشمەکش ئەم ئەبا بەلطف   ئەو شاهی دڵبەرە ئەشەهەنشاهی دڵدەرە

أفرادی مرسلین هەمو یەکرِازو هەمکلام   لەم جێگەدا بزانە مقدم مؤخرە

شبهەی نیە کەشمسو قمر سێبەری ئەون   نسبت بەهەردوو وجه وەکو نورو سێبەرە

نورهانە صورەتی بشری چونکە نورە نور   بێ ظلە ماوای ئەدوو نسبت مەسبرە

واقف بەهەرچی ئەتمی جنابانی ماضیە   عالەم بەهەرچی دێتو دەبێتو مقدرە

ئەو رووی لە کعبە کعبە بەڕووی ئەو مشرفە   یعنی جبینی قبلەو محرابو مینبەرە
بابێ بێنە سەروجاهتو قدرت لە کن خوا   بۆ عاصیان لە مغفرەتو صرفی مغفرە
رحمت بەحسنی سیرەتی انسان ظهوری کرد   خیر البشر کەوا بە شفاعت مخیرە
موژدە لە عاصیان کە ئەو اقبالی رحمەتە   اسمی رحیمو غەوثە شەفیعو مخیرە
أي شمسی مایە بەروەری أکسیری قلبی خاك   بنوارە حالی هالکی ئەم خاکە أحقرە
حنظت شوانو ئێمە رەمە ئەو لمیئە گورگ   ئەم نفسە گورگە مێشە لە گەڵ ئێوە بەدأخترە
دایم لەجنبی خواری کەمیندا بەرۆژوشەو   بۆ فرصتە لە رێگەیی ایمانی ئەم مەرە
خۆی کردوە بە گەورەو قەراڵی ملکی تەن   پشتی وەزیری ئەو سەگە دەجالی أعورە
قوربان دەخیلی حلقەی شباکی روضەتم   سێ التجام هەیەو لە گەڵ ئەو دوەم شەرە
أول رجام ئەوەتە ئەی غیوری دین   حازر بی لەکشمەکشی شۆڕو غەرِ غەرە
گۆچانی غیرەتت لە ملمدا مەوذبی   تا مـــوژدە بی کەنوری یقینم مظفرە
فایض ئەبی بەنوری نەجاتی حبیبی حق   لەو جێگەدا بەکوێری ئەو خصمە أبترە
رو زەردو وشكو خائبو خاسر بێ عدو   واصـل ببم بەرەحمەتی بارانی مغفرە
دوەم رجام ئەمەتە ئـەو دەمەی دەبی   الواحی الحـــمد بە زنابیل معطرە
تەنگە ئەوا دەبێ کەلەو جێگە تەنگەدا   سائل نکیری عارفو معروف منکرە
إمدادی بابی فتحی زمانم بەفضلی تۆ   زوو بێکە أوەلێن گوزەری پردی معبرە
سوەم رجای دڵم ئەمەیە غوثی عاصیان   هاواری بگرەو بەردەی ئاشوبی محشرە
ئەو رۆژی آخرە کەچەرۆژی لەدو نیە   رو ترشو قمطریرو عبوسو غضنفرە
ئەم فرشە خاکیە دەتەکێنن لەتۆزو گەرد   ئەم عرشە ئەو صحیفەیە دەیکەن بەیەك پەڕە
دەنگی نوغانو جۆشو خرۆشی جمیعی خلق   گوێ لێرە دەبیبە کەلەوێ گوێ هەمو کەڕە

ڕۆژی قیامەتی فأذا هم قیام شخص   قایم چەقیوە کێلە لەسەر خاکی مخفرە
ئایا قەدو قیافەتی خۆی بو بە کێلی خۆی   یا ساقی عبهرە کەدو چاوی لەسەر سەرە
دونیا بووە بەتاوەو صحرا بە ژیلەمۆ   دەریا دەروونی ئاگرە ماری سمەندەرە
دیوانی گەرمی ناری خوایە بەپایی عام   اصفاری خلق ساعتێکە هەموو عرض و محضرە
لابەك زبانیە لەسەرو کاری نارە نار   هل من مزید هم زمانەوە کو ماری ئەژدەرە
اشخاص خاص تشخص ابصارهم هو   وانفسیانە هەر یەکە بۆ خۆی محیرە
زێڕو زەبەر نەبن بەدوو فرقە لەفرقتین   واوەیلو امتیازە کە کێ سێتە کێ سەرە
أکثر کەسینە تابعی بەردو حرارەتە   یعنی وەقودی نارە بوخاری مسبرە
باقی لەرووی کەفەی میزان یەکسەرە   هەرچەند سەرە متابعی مەیاری دوو سەرە
لەو کێشە کێشە دایە کەوا رەش سپی دەبی   لەو کێشە کێشە دایە کەوا أحمر أصفرە
اعمالمان لەگەڵ هەموو اوضاعی حالمان   مغشوش و جمع و حازرە گەرخێر ئەگەر شەڕە
مخروبی روقمە حبە بەحبە لەکەفەدا   خالص دیارە عینی کەمس مسە زەڕ زەڕە
زەڕە لەچاوی بۆتەی صراف کفەدا   مخفی نیە دیارە وەکو ڕۆژی نیمەرە
گریان هەموو رەشاوە لەبەر ئاهی دود رەنگ   موژگان بووە بەخامەو دیدە بەمەحبەرە
مضماری شەهسەوارەیی تۆبە کە صەفصەفە   کۆگای حاصلاتە بیەسەدای بێدەرە
ڕۆژی جزا رجا بکە بۆ (نالی) دەربەدەر   چون لەم جیهان گوناهی گەلی زۆرو أکثرە

۞ ۞ ۞

کەوا زەڕتاری یەکتایی

کەوا زەڕتاری یەکتایی دەڵێی خورشیدی ئافاقە
مەڵێ خورشیدی ئافاقە بڵێ میهری کەوا تاقە

ریاحین پەرچەمو لالە گولاەو یاسەمەن طوورە
وەنەوشە خاڵ نێرگس چاو وگوڵ زارو سەمەن ساقە

بەنازم دولبەری خۆم چەندە پڕ وصفو چ بێ عیبە
بەچاوت مەست بەدڵ هوشیار بەئەبرۆت جووتو هەم تاقە

نەوای ئاهەنگی (قەد قامەت) طریقی جمعی زوهادە
قەدو قامەت بەلەهجەی راستی طوبائی عوشاقە

بەزوانی تۆیە وا بەستە لەمن دڵ گەو پەرێشانە
بەئەبرۆی تۆیە پەیوەستە لەمن تاقەت ئەگەر تاقە

بەنەهری کەوثەرو شیرو عەسەل چەند تینوە سۆفی
لەبی (نالی) دوچەندان بۆ لەبانی لعل مشتاقە

بیـدی مەجنوونە وجوودم

بیدی مجنونە وجودم لەهەمو بەر بەریە ئەگەمی منتفعی یەك بەری یابێ بەری یە
چیت لەکاکۆڵی سەرو موێ میانت داوە هەمو هەر هەمو پەرێشانی و دەردەسەریە
بەڕیا باری تکالیفو رسومی خەلقی چ دەکێشی ئەمە بارێکە عەلاوەی کەریە
مطمئن خاطرو ایمەن مەبە هەرگیز لەشەڕی نفسی أمارە کەئەم مارە لەگەڵ تۆ شەڕیە
لۆمەیی (نالی)ی دێوانە مەکەن ئەی عقلا
مودەییکە کەزەدەی لطمەی دەستی پەریە

سەری هەر مووی بەدەنم

سەری هەر مووی بەدەنم تەرزە نمایێکە   گەردشی نۆکی سەرم هێلەگی سەودایێکە
وەرە سەیرو سەفا گاهو نظر گەی چاوم   کەعجب منظرەیی سەیرو تەماشایێکە
شۆرشێکی نفس‌و سۆزشی نای‌و نالەی   هەر یەکە نەوعە غنایێکە بە معنایێکە
حلقە حلقە چەکەی داوی کەمەندی زلفت   بۆ دلی خەستە کەوا بەستەی سەودایێکە
هەردەمە عرسی کەسێکی کە بە بێ میهرو نکاح   دوور لەچاکانی عجب فاحشە دونیایێکە
(نالی) ناسوودە نیە طولە تەمامی عمرت   بە نەفەس دێت‌و دەچی أصلی لەسەربایێکە

شاهینی دوو چاوت

شاهێنی دوو چاوت کەنیگاو مەیلی بەدانگە
کێشانی بەقولابی دلاویزی بژانگە

سۆفی‌و سەر مێزەرو من‌و زولف‌و سەرو دەسمال
من کوشتەی لاجانگم‌و ئەو کوشتەی جانگە

ئەرمووتە کەبانگم‌کە شەوێ دێمە کەنارت
قوربان وەرە شەو رۆیی ئەوا وادەیی بانگە

بۆیە بڕۆت بەعنی هیلالی سەری ماهت
چون وەعدەیی ماچی سەری کولمەت سەری مانگە

(نالی)مە کەتۆرا بوو لەبەر جبهەی گرژت
نایێتە ئەلات عجزی لەبەر دووتەلی قانگە

بەمەرگی تۆ قەسەم زاهید

بەمەرگی تۆ قەسەم زاهید هەموو عمرت عبورێکە
مەکانو مەنزلت آخر لەکن جمی قبوورێکە
دڵم بەردە ئەگەر سووتا بەچاوی سووکی مەیوانە
بەخۆڕایی نەسووتاو، ئەمیشە کێوی توورێکە
شوعاعی رووت لەگەردندا دیارە دڵ دەسووتێنێ
بنازم بەم تەجەللایە چە خورشیدو بلوورێکە
لەخەڵوەت هاتە دەر زاهید گەلێ بەردی بەسەرمادا
مەکەن مەنعی لەبەر خەڵوە ئەمەش تازە غرورێکە
غەمی چاوت لەچاوم دایە هی قەددت لەسینەمدا
لەبەر سقی و ضعفی ئەم خەوێکە ئەو خطورێکە
بەظاهر شادمانیمە لەبەر کەتمی هەموو دەردان
کە (نالی) گەر بنالێنێ ئەمیش شادیو سرورێکە

بنوارە ووشکە سۆفیو

بنوارە ووشکە سۆفیو رەقصی بەهەلهەلە ... دیسان لەبحری وشکی هەوا کەوتە بێ مەلە
ئەم أرضە مزرعی عملەو کوڵخانی أمل ... هەندێ بوو، بەمسجدو هەندێ بەمزبلە
شێخم چ گەرمە حلقەی ذکرت بەرەشبەڵەک ... حالی ئەمانە خۆ بە جنابت محوەلە
دائم لەدووتە مێگەلی ژن تێر گەلی پیاو ... بەم ریشەوە لەپێشەوە بوویی بەسەرگەلە
دونیا محلی کۆنو فسادێکە خیردوون ... معلومە چەند محیلە چ عەیارە چەند دەلە
تۆ شێخو ئەو عجوزە عجب دۆستی یەکترن ... بێ شاهیدو نیکاحە دیارە معاملە
(نالی) سەرت لە گونبەدەکەی خانقا دەکا ... لایێ بڕە لە مشغلە لایێ لە مشغلە

بایێ لەطرف قیبلەمەوە

بایێ لەطرف قیبلەمەوە دێت و وەزانە   یا بۆنی هەناسەی دەمی خونچەی لەرەزانە
ئەشکم کەلەگەڵ عیشقەی طفلێکی فەرمە   هۆشم کەلەکن خۆشمە پیرێکی نەزانە
تێزاوی سرشکم وەکو إکسیری سەهلە   روخسارەی زەردم وەکو أوراقی خەزانە
شێخم وەرە دەرکانی بەهارو گوڵ و گەشتە   أیام لەگولزاری خەزان وەخق خەزانە
لەو شێخە بەکەم مەگرە کەشێخە مەسبدە   ئەو ریشە بە سەردارو رئیسێکی بزانە
بحری غەزەلم بڕ لەدوڕو گەوهەرە أما   غواصی دەوێ یعنی بەتعمیق بزانە
بڕ دانەیە ئەمما نەوەکو دانەیی چەڵتوك   بحرم ونووە نەك وەکو گۆمی مەرەزانە
حەنی نظرم أصلی نظر حسنە بەعصمت   حۆفی کەدەکا تەرکی بە إنسانی مەزانە
ئەو گەوهەری نکتەیی کەلەنالی دەدزن خلق   ئاوی نیە وەك ئاگری بێ شەوق دزانە

ئەلا ئەی نەفسی بووم ئاسا

ئەلا ئەی نەفسی بووم ئاسا هەتاکەی حیرصی ویرانە
لەگەڵ ئەم عیشقبازانە برۆ ئازانە بازانە

موسولمان لێرە مانی خانمانت هەر نەمان دێنی
پەشیمان بە کەدەرمانی نەمانت مایەی ئیمانە

بەلا بۆ کوندە بۆ بێ منت مشك و ماری کەندوو بێ
خەطیرە گەنجی ویرانە دەخیرە کونجی کاشانە

بقیەی عمری ضایع کەو مرادت لێ تەدارەك بێ
حەیاتی مەککەت و مونی مدینەت جەبری نقصانە

فیداکاری تەنو جان بە لەئاسانی هەراسان بە

لە داخو دەردی ڕێگەی مەکە باغی وەردی مەردانە

ئەگەرچی خاکی ڕێگەی خووێنە دارو بەردی ئێسقانە

نیشانەی تیری ڕێگەی عیشقە ئەم ئێستانە سپیانە

گوتم داخۆ چیە سوورو سپی تێکەڵ لە ئێمکرێم

سەراسەر کەللەیی ووشتر لەپالەب خوێنی إنسانە

بەڵێ لەم ڕێگە وا جەمازە جانبازە کەرۆژو شەو

دەکا سەیری سلوکی دایمی سەرخۆش و مەستانە

چ ڕێگەیکی سپی واشە ئەوەندی کەهکشان دوورە

چ صەحرایێکی شین ڕەنگە بەفەد تۆ ئاسمان پانە

مەگەر ڕێی حاجیانە وا تیا سەیارە سەیارە

مجرە ئالەنی جەڕی جەڕیری سارە بانانە

خصوصاً دەنگی زەنگو قوڕپی ووشترانیش لەسەر کێوان

دەڵێی زیرەو سەدای قازو قولینگی ئەوجی کەیوانە

فضای بحری محیطە ووشتری تێدا سەفینەی بەر

سەراوی مثلی نیل و دەجلەو جەیحوونو عەممانە

لەسەد جێ کاکی ووشتر گەییە ئەرزی مەلەکو هێشتا

یەمی فەجی عمیق ئالی هەر بێ قەعرو پایانە

لەتێو ڕێگەی ڕەوانی قوم نقووم بوو وشترو بوو گوم

نەما گوێ بیستی قوم قوم چ جای امکانی هەستانە

تەنی حاجی لەسەر چووار چێوەیی ناجی دەڵێی نەعشە
لوعابی خۆر لەسەر احرامی وەک کافوری کفنانە

مەڵێ دەشتە بڵێ دونیا هەموو خانێکە ئەم حەوشە
چ حەوشێکە کە ئافاقی حەسار أفلاکی سەربانە

مەڵێ رێگەی کەشندەی یا کوشندەی ئەژدەرە یاخۆ
کەمەندە یا تەنافی خێوەتی گەردوونی گەردانە

عیونی گەرم و سوێر و ئاوی مثلی چاوی گریانە
رعونی شاخی سووتاوی شەبیهی چاوی گریانە

لەبن خاکی موغاکی ئاتەشینی لعلی لەب تەشنە
لەسەر آبی سەرابی سەروی سێراوی موغیلانە

سماقی أحمرە یاقووتی روح و ئاوری نەفسە
خصائی ابیضە یا شەهبی نجم و رجمی شەیتانە

بەظاهر گەز نەگەز دارە بەباطن سەد چەمەنزارە
بەصورەت یەک بەیەک خارە بەمعنا سەد گوڵستانە

نەیستانی خەسەک زاری صنوفی شوکەیی خاری
گەڵێ خۆشترە لە سەروستان و دڵ گەش تر لە بوستانە

لەبانی لالەیی حمرا جیگەر پەرداغی خورشیدە
لەبانی سونبولی تاتا سەری سەودا پەرێشانە

موغیلانی جلو مێزەر دڕیی صوفیە (نالی)
ئەمە رێی محرمانی محرمی سەر رووت و عوریانە

شوتربانا ئەمە پەرژینی

شوتربانا ئەمە پەرژینی باخی روضەیە یاخو
عماری عەر عەری بانی خەیابانی بیابانە
أسیری سلسلەی بەندی مهاری سەر قەتارت بم
کە دەمکیشێنە رەوضەی (حەی) وەکوو دێوانە
چ روضە روضەي جنت چ جنت جنق قرت
چ قربت قربەتی راحەت چ راحەت راحەتی جانە
مقامی زەمزەمەي حادی لەشەوقی کعبەو حوجرە
مقامی زەمزەمە وا حوشتری هێنایە جۆلانە
صریری جنبشی تەختی محفەو محملی سەوزی
دەڵێی تەسبیحی مورغانە لەسەر تەختی سولەیمانە
کوژاوە دووری باري تەختەبی سەحتی لەسەر بەختی
دەناڵێنی لەشەوقی طیبە وەك ئەستوونی حەنانە
چ نوورێکە لەناو فانووسی بەرگی کعبەدا ظاهر
دەکێشی خەڵقی باطن امتثالی نووری سبحانە
چ جذبەو جزوەیی ضوئە لەقەندیلی حەرەم دا وا
دەبی إنسان لەطەوفیدا بسووتێ مثلی پەروانە
چە نوورێکە لەحوجرەی رەوضەدا واقایمە قوبەی
قوامی عرشو فورشو قەلبی إنسو قالبی جانە
چ حوجرە حوجرەیی علیا کەوا تعلیقی خدامی
دوری تاجي قوطبو وەلیو شاەو سلطانە

چ حوجره دەر لەخاكي میلەتی دەوڵەت پەناهي دا
کە مینه خادمي سلطانو شاهەنشاهی دەربانه
چ قوبه سلسلەی قەندیلی شمعو بابو میحرابی
شماعی نوری دیدەی کەوکەبی أیوانی کەیوانه
مکانت واسطەی امکان مکانت بەخشی إنسو جان
مکینی لامکان سیران تیا تەشریفی میوانـــه
چ میوانێکە صاحب جێو جاهو عزتو عەزمه
کە دوو عالەم طفیلی دەعوەتیو ئەو صاحبی خووانه
محمد أحمدی مرسل منیری منبەرو محفل
بشیری آخرو أوەل نذیری خویشو بێگانه
سراجي أنبیـا خەتمی رسل نوری مبینی حەق
کەعالی کەی قەدرو دۆسق صدری خانەی شانه
لەسەر ئەو ظلمت آبادی شەوي کفره کەطالع بوو
سەلا هەستا له إنسو جان کەرۆژی نورو ایمانه
له نەفخی سوورو نشری بەشت دینی حەق احیا بوو
له قەبری جاهیلیەت هاته دەر هەرچی موسوڵمانه
لەسایەی ئەمرو نەهی حقو باطل بوو بەدوو فرقه
بە مثلی فەرقي رۆژو شەو کەفارق نوري ایمـانه
شەقاوەت (نالی) وەك دوو کەل[٧] بەکورەی داچوو
أمارەت خسری خەسرەو کسری کیسرا شەقی ئەیوانه

لە جملەی معجز ئەندەر

لە جملەي معجز ئەندەر معجزی نیاني قورئانە
کەمعراجي بلندی اولی ئماياني سبحانە

لەنووری معجزەی تیغی ئەما قوت ظلمەتی شبهەت
کەرووناکی شەوی معراج رۆژی بەدری بورهانە

شەو أما شەو چراغی جدي نورو مرتعی شامی
دوو سەد قرني غەزاەو قۆچی صبحی عیدی قوربانە

لەخەوف‌و خەجلەتی بەدری شەوی أنجم سوپهر نیشتەنی
کەهەلدێ زەردي‌و سووری لەطلمەتیا نومایانە

شەو أما کوکبەي هەر کوکبەی نیلی فەلەك رەنگت
لەمیصری رۆژی زینەت دەسق موسا ابنی عمرانە

شەو أما غبطەی نوری سویدایی دڵ‌و دیدە
شەو أما خۆر تیا گۆیا لەشەرمی نورو پەنهانە

شەو أما رۆژی رەوشەن نەبگەشتی گەرچی ئێستاکە
لەدووي شەو ئەوتووە دەڕوا ئەسەر سەر گەرمەو سەیرانە

لەهیجری یوسفي معراجی یعقوبی فەلەك چاری
نجومی بوو سپی هێشتاکو هەر حەیرانو سەرانە

فەلەك پیری شەب ئەندەر رۆژی سەر قانوومی افاق
زەمینو ئاسمان لەم بانە ما ئەو بانە تابانە

شەو أما صبحی بێداری طلوعی بوو کەجبریلی
أمین بۆ خزمەتی طاها تیا مأموری قورئانە

بەفەرموودەی خوا فەرمووی بەرموو زووکە هەر بێـنە
لەجێی بەدری دو چاو دورِی بەکتاو دورِی بەکدانە

ئەمن مەهدی ئەتۆ هادی شەوی تجریدو تقریبە
لەبەرکە خەلعەتی قورئانو ئەم تشریفی رضوانە

کەمدعوی لامکانی لازمانی قوربی بێ چوونی
سوار بە لەم بوراقـــە بارقە لەم رەخشە رەخشانە

وەها هەستا بەباڵی جاذبەی قدرت لەنیوەی رێ
بەجێ ما إمکی یەیکی رفرفو ئەم چەرخی دەورانە

مشرف بوو بەتەختی عەرشو تاجی قوربی عندالله
بەهەرچی دەرجی ئەو أدنیو ما أوحایی قورئانە

بەهەرچی چاوی دیتی عشقی تێدا شاهدی صدقە
بەهەرچی دیدەی عقلی تیا شەو کوێرو حەیرانە

مخصص بو مرخص بو بە أسراری کەتقریری
أجەلل‌و أعظمو أعـــلا لەتعبیری سوخەندانە

بەیایەی هاتەوە سەر جێگەی گەرمی لەگەڵ تحفەی
صلاتو هـەم سلام بۆ ئەو حەبیبی پاکی سبحانە

لەگەڵ آلو لەگەڵ صحبی خصوصاً چوار یاری دین
أبو بکرو عمر (عثمان)و (حیدر) شێری یەزدانە

بەقوربانی علومی أوەلینو آخرینت بم
لەگەڵ أسراری قورئانت کەوا الطافی سبحانە

مرادم ذلتو پاوانەوەی حالە ئەوەڵە ئەعتە
بەچەند بەیتێکی کوردانـە کەقورئانت ثنا خـوانە

ئەگەرچی کوردی دەوری شارەزووری قسوتم أما
وەسیلەم طیبەي حلی شەفیعی فضلی مەنانە

بەسەر هاتوومە ئەو خاکە کەهەر مثقالە زەڕێکی
بەمیزانی شەفاعەت کێوی حلمو بەحری غوفرانە

ئەبرو رووم بێمە خاکي چاکی پاکي طیبە تابیستم
بەسەگە نابی ملوث ئاوی زەرقا بحری احسانە

دەری رحمەت کەوا بەحری محیطی عاصیبە (نالی)
تبا جانو تەن ابتدادەي شاپۆلی سەبلی دەصبانە

سرشکی من کەلیلاوی

سرشکی من کەلێلاوی غباری کێوو هاموونە
وەرە سەر چاوەکەم بڕوانە وەك ئاوێنـە چەند روونە

منجم کەر کەس و لاشەی لەکن شیشە کەنەزانی
کەئەم ئەفلاکە چەند لاکە کەئەم گەردوونە چەند دونە

لەهەورانی طبیعت‌دا لەگەڵ ثوري فەلك جەونە
لەملیا چەنبەری دەورانو طرق چەرخی گەردونە

لەسایەی شەخصێکی همت بلند ئاسوودەیە شارێ
بەڵێ خطەي (سلیمانی) سەوادي ظلی گەردوونە

وەرە سەیری خەیابانو بەیاضی دەفتەری (نالی)
کەصف صف مصرعی بەرجەستە رێزي سەروی مەوزونە

ئەو سلسلە وا مشكى خەتا

ئەو سلسلە وا مشكى خەتا تێوى براوە
پڕ پێچ و شكن خەم بەخەم و حلقە كراوە

لولاویكە لەو لاو بە ئەولاوە كشاوە
یا یاسەمەنى خاوە بەڕووى ڕۆژدا ڕواوە

یا دوكەڵى جەستەى منە بەو شمعە سوتاوە
یا هەورى سیا تارە كەمانگ لە هەیتاوە

داوێكە لەرووى دانەیى خاڵت تنراوە
زنجیرە لەپێى مایلى ئەو ڕووتە تراوە

هەى هەى غلطم گوت ئەمە ظلمت ئەوە ئاوە
بەو ظلمتە بەو ئاوە حەیاتم شەلەطاوە

دڵ تێنووە سووتاوە بەبێ ناقەت و ئاوە
ڕێگەم بەسەراوە كەدەچم ڕێم بەسراوە

ئەو شەربەتە ئەو جامە شراوە لەبى ئاوە
بۆ (ناڵى)یە آخر كەخودا بۆ ئەوى داوە

دەروونى لدار الشاە

دەروونى لدار الشاە زورى و بەردە
كەفرمێسكى گەرمى إلى ئاوى سەردە

ترێى وردە قوتاو جوتاً وسابقاً
فیا قوتى من جووتە ثم فەردە

ترى عينة الا بدان ومن خاك و خۆڵە
ترى مندل الاوراق من تۆزو گەردە

ترى دەشتە بالورد كانت بەهەشتە
ثم الورد باران على خاك و بەردە

شەوانى سلیمانى صباى (پیرەمەسورەكەى)
لەوانى (قەرەداغ)و هەواى دارە زەردە

كأن كنار أرضە أسمانــــة
لەبەرزیى دور لەوزى عەـــەردە

أما (سەرچنار) ـدین جاریة لە
أما تانجەڕۆ وقد صار مجنون هەردە

فساغانە داغات جەرگ الشقائق
فوا دەردەتى من خار خار لوردە

وكم نال (ناڵى) سقى ساقیانە
سقاً اهل شقى من نال ناڵى بەردە

لەو کەسە دینی ئـەتۆ

لەو کەسە دینی ئەتۆ نوری دڵو ایمانیە   روو بەزولفت دامەپۆشە یعنی کافرسانیە
دڵ کەوا هەم قابی بە هەم عاصی یە دورە لەتۆ   منزجر بابی کەحبی تۆ لـە قابیدا نیە
گوێت لەئاوازەی سرشکی من گرانی گوارەیە   غافلی لەم دوری بحربن و عقیق کانیە
رومەتت شمعی شەوی قدرە دڵم پەروانەیە   نحری میـای رۆژی عیدەرو حەکەم قوربانیە
خوێنی صرفەیێی سەرو دەستت حنابی کردوە   رنگی دەست و سەر نیەرنگی سەری دەستانیە

دوور لەتۆ (نالی) سەگێکە بێ وەفایە هەرزەگۆ
بۆچی بانگی ناکەی ئەم کلبە کەنانی نا نیە

مشخص لەشکری خطی لەسەر تسخیری بالا یە   کەطرەی مهری میرانم نیشانە ئبتی طغرایە
خصوصاً هیندوی خطی بیاضی روی محمودم   لەملکی رۆمدا ئێستەش خلیفەی شاری بغدایە
لەبازاری محبتدا هدیەو تحفەی میران   لەبەرخور شیدی تابانم پیاڵەی شۆخی مینایە
بە کێوی نجد ئێستاکەو کیلی قیسی ماڵ وێران   منم مجنون و زنجیرم گری گیـسو بەلایە
کلاوی فخر نمظیم گەیشتە چەرخی أطلس رنگ   کە بیستم قلبی میرانم لەسەر مملوکی ئاغایە
لەدونیا جـق باقی طلاری شاهی بە ساقی   (حبیبە) طرەبی ملوقی لی شیرین و عذرایە
نیشانەی فخر بۆ من گەر بەسەر بێم نەک بەپێ أما   بەمەرگی تۆ قسم شاهم دنەرمسمو عەسەرمایە
بەحق تاری کاکۆلی سەرایا لولی ئەوشۆخە   ئەگەرچی بەشمە أما دڵ لەطرەی زلفی سەودایە

محقق مشربی (نالی) لەشیعرا هەروەکو (خاکی)
خەیاڵی کوردیە بەیق سەرایا زولفی دووتایـــە

أللّه أللّه کەچ عەقڵ و چ کەمالێکی هەیە

أللّه أللّه کەچ عەقڵ و چ کەماڵێکی هەیە   لەگەڵ ئەو عەقڵ و کەماڵە چ جەماڵێکی هەیە

دڵ رفێنێکە لەبۆ مدحی سەراپای قەدی ئەو   واجبە مدحی بکا هەر کی کەماڵێکی هەیە

أهلی ئەم شارە هەموو نۆکەرو اتباعی ئەون   یوسفی میصرە عجب جاه و جلالێکی هەیە

گەر خەیاڵی دەهەنی بێنمە بیر ئەم غزەلە   دێن دەڵێن ئەم غزەلە وردە خەیاڵێکی هەیە

خەتی سەوزی لەکەناری لەبی (ناڵی) هەر وەک

خضری زیندە لەسەر چاهە زولالێکی هەیە

ئاخ لە گەڵ ئیمە حەبیبە

ئاخ لە گەڵ ئیمە حەبیبە سەری پەیوەندی نیە   ئەیشەکەر قەددە بەلابەندی هەیەو قەندی نیە

عادەتێکی هەیە هەرگیز لەکەسێ نایرسێ   ظالمێکی بەدە قەت خوفی خوداوەندی نیە

دائما دەرحەقی من شەر کەفرۆشە بەرۆ   دەرحاقی غیری ئەمن غیری شکرخەندی نیە

خانەقاش گەر وەکو مەیخانەکەهەر ئاوابێ   مجلسێکی هەیە أما گەپ و گۆبەندی نیە

دڵبەرێکم هەیە مشهورە بەبێ هامتابێ   بێ شک و شبهە خودا شاهدە مانەندی نیە

أهلی دونیالەبری حرص و طمع هوشیارن   بەخصوصی بگەرێی مەست و خرەدمەندی نیە

مدرسە مجلسەیە مبحثی برِ وەسوەسەیە   کەسی تێدا هەیە أما دڵی خورسەندی نیە

طالبی راهی حیجازم لەمخالف هەڵدەن   بێ نەوا قابلی حەزینم قوەتی بەندی نیە

شێعرەکانم کە جگەر گۆشی منن دەربەدەرن

دڵی (ناڵی) چە رەقە قەت خەمی فرزەندی نیە

عاشقی بێ دڵ دەناڵێ

عاشق بێ دڵ دەناڵێ مەیلی گریانی هەیە
بێ شکە هەورە زریشقە تاوی بارانی هەیە
چاوی من دەمدەم دەڕێژێ ئاوی صافو خوێنی گەش
تا بڵێن دەریای عمان دوڕڕو مەرجانی هەیە
لحظەیێکی لەمحەبی چاوم بەچاوی ناکەوێ
کێ دەڵێ وەحشی غەزالە مەیلی إنسانی هەیە
ئاسمانی حسنی محبوبم لەئەبرۆ و زولفو روو
دوو هیلالو دوو شەو و دوو ماهی تابانی هەیە
وەحشیە لێمان لەبەر طعنەی رەقیبی سەگ صفت
راستە هەر ذیروحی بۆ وەسوەسە شەیتانی هەیە
دڵ مشبك بو لەبەر ئیشانو نیشانی موژەت
حەیفە قوربان ئاخر ئەم نیشانە ئیشانی هەیە
روومەتی خۆی دادەپۆشی ئەو بەچینی زولفەکەی
تا بەرۆژیش پێی بڵێن شەمعی شەبوستانی هەیە
تۆ ئەگەر هەستی لەجێی راوەستی دێو و کافریش
دێن دەڵێن بێ شك قیامەت راستە هەستانی هەیە
فارسو کوردو عەرەب هەرسێم بەدەفتەر گرتووە
(نالی) ئەمڕۆ حاکی سێ ملکە دیوانی هەیە

بەرگی دونیا هێندە کورتەو

بەرگی دونیا هێندە کورتەو کۆنەوو بازاڕیە
چونکە ناگاتە گونی دیوانەکەی لێ عاریە

من لەبێ بەرگی (محە)م پرسی کەوچ رووتی ووتی
یارەبی شێت بم ئەگەر شاد بم بە بەرگی عاریە

خەلعەتی تشریفی هەرکەس بێ چیە غەیری کەفەن
هەر ئەوە هەم فاخرە بۆ ئاخرەت یەك جاریە

گەنجی راحەت تاجی عزەت خارجی مەعموریە
کوندەبۆ هەر بانگە خود خودیش هاواریە

پۆس بەکوڵێ عاسی فەرمووی کەوا بوو پوختە بوون
جوونی سەرکێوان گەلێ چاتر لەتاقی شاریە

قوش قوشی رادێ نەبێ مورغی کولانەو ئاخورە
سەگی تازی نەبی گاوی بنەی ئەنباریە

فەرقی کۆساران لە پاساران دەفەرمووی وەك چیە
وەك عەزیزی بازو وەك بێ حورمەتی پاساریە

سەم تاجبە نوشین بێ گۆنە زەردی خەڵوەتە
قەوس تا چلەی گوزین بێ هەر ئەسیری خواریە

نەظمی (ناڵی) رەنگە هەرکەس بی بیێ بیکانە گوێ
چونکە نەظمی صافو ووردە هەروەکوو مرواریە

دڵ سیاسەنگ نەبێ

دڵ سیاسەنگ نەبێ مائلی خاکی وەتەنە   خاڵی لعلی حبشە ساکنی بوردی یمنە
پەرچەمی سنبلی قەددی قضیب البانی   زوڵفی بەدلولی و خط زەنگی و جهی حسنە
طلعتی مظهری جان منطقی اعجازی بەیان   لەب و روح و دەهەنی سەرو کلامی علنە
دەس لە خوێنم مەدە ئالودەمەکە دامەنی پاك   خوبێ من ثابتە باطل نیە وەك رەنگی خەنە
رەوشەنی دیدەیی إنسانە کەموژەی قدمت   رەوشەنی دیدەیی خەم دیدەیی بیت الحزنە
وەکو گوڵ ئاتەشی خەملیوەبەبەرگی چەمەنی   قامەتی نارە بەرە نارەوەرە نارەوەنە
دڵی (ناڵی) کەأنیسی (قەرەداغە) ئێستا   داغی سەرچاوەو دیوانەو دارو دەوەنە

گوڵبونی قەددت

گوڵبونی قەددت لەقبەی سینەغنچەی کردوە   غنچە بەم شیرینیە قەت بەیشکرنەیکردوە
سێوو رمان پێکەوەن یا باخەوان وایکردوە   سەروی هێناوە لەسێوو بێی مطربە کردوە
نخلی بالاّت ئێوەرە تازە شکوفەی کردوە   ئۆکە بۆیە شیرتە دێدی ئەم مەمەتە کەیکردوە
قامەتت نخلە بەشهدی فایق کێ کردوە   نخلی بێ ئیشی مەمەت شهدی سپی قەیکردوە
خۆش بەهەردوو دەستو دەم گرتوویە ئۆخەی کردوە
کذب و تهمت افترا و بوختان کەتۆبەی کردوە
خۆم بەقوربانی سەرو دەستماڵ و دوگمەی کردووە
خۆم بەقوربانی دوو چاوی پڕ لەسورمەی کردووە
ئۆ مەمك (ناڵی) چمندالاّنە وەی وەی کردووە
گەرچی مووی وەك شیرە لەو شیرە شکۆفەی کردوە

تا لەمن ئەو شۆخە

تا لەمن ئەو شۆخە ڕێی بوسو کەناری گرتووە
ناو دەسم بێ شبهە تامی ژەهری ماری گرتووە

ئەژدەهای زولفت لەدەوری گەنجی حوسنت حارسە
حلقە حلقە چین بەچین سەرتا بەخوواری گرتووە

خۆش لەسەر سینەی سەری هەڵداوە دوو گۆی سەربەمۆر
مات و حەیرانم کە چۆن هەر هەر هەناری گرتووە

ماهی من تەنها مەهێکە سەد نجومی محو کرد
یاری من تەنها گوڵێکە سەد هەزاری گرتووە

دامەنی پاکی مداری دایرەی خامەک نیە
خوێنی مقتولانە وا دامانی یاری گرتووە

گێژ و لوولی هیجری تۆ وا عالەمی لێ کردمە تۆز
نەک دوو چاوم بەڵکە حەتا دڵ غوباری گرتووە

لەعلی شەککەبەر باری ئەو نێراوە شەککەرباریە
لێوی محنەت باری من بێ ئاوە باری گرتووە

بێ محابا ناو دەرێژێ گەه بەر فەورو گەه بەدەور
چاوی من موددێکە شێوەی آبشاری گرتووە

بڕ جەفایە بێ وەفایە زوود جەنگە و دێر صلح
سەد دریغ و حەیف طبعی ڕۆژگاری گرتووە

پێی وەیە بادامی چاو و شەککەر و عەنابی لێو
سەرو قەددی ڕاستە انواعی ثماری گرتووە

شەمعی بەزمی من کەوا سووتاوە زەردەو ئەشك ڕێژ
قەت نیە فەردێك ئەڵێ ڕەنگی مەزاری گرتووە
مدعی زەجرم دەکاتو پێم دەڵێ صبرت بێ
گەر بەلەنت بێ کە کەی عاشق قەراری گرتووە
چاوی (ناڵی) دائما فرمێسکی لێ دەڕژێتە خوار
وا دەزانم هەرکە شێوەی سەرچناری گرتووە
(ناڵی) وا دایم کەمشغولی فوغانو ناڵەیە
باعثی هیجرانی یارە دڵ شەڕارەی گرتووە

سەری زولفت کە ڕشتەی عومری

سەری زولفت کەڕشتەی عومری خضری نیوە سەودایە
چ سەودایێ کەهەر حەڵقێکی سەد زنجیری تێدایە
بڕۆت تیغێکە وەسمە صەیقەلی مەسلولو موو کارە
کەعیشوەی جەوهەرە ڕەمزو إشارەی ئاوو سەودایە*
بەنەفشەی مستو مەستی وەها مەستوورو سەرخۆرە
نەزانم خەو لەچاوت دایە یا چاوت لەخەو دایە
لەسایەی کفری زولفت دڵ فەنافی النوري ایمانە
مەڵێن ظلمەت خرایە وەصلی پەروانە لەشەو دایە
هەناسەم زولفەکەی لاداو مەیلێکی نەکرد چاوی
نەسیم ئەنگوتو شەو ڕابرد دو نێرگس هەر لەخەو دایە
لەدووری تۆیە ئەی خورشیدی پڕنەو بەخشی شەو گەردان
کە (ناڵی) وا لەحالاتی محاق ماهی نەو دایە

* سەودا : شیر (تیغ)

گەرمی و تەڕی بەهارە

گەرمی و تەڕی بەهارە کە پشکۆ کوژایەوە
پشکۆی گوڵ ئاتەشین بە نەسیم بۆ گەشایەوە

لایە کە مجەرێکە بە با خۆش و گەش دەبێ
ناوی لە بەر خەڵوزە بە شەونم کوژایەوە

گوڵزاری وا کە هەرچی دەمێکی بوو پێکەنی
خونچە گەشا کە یەعنی گرێی دڵ کرایەوە

فصلی کە هەر لە فرقی بەشەر تارەگی شجر
ووشکی بە غەیری سۆفی و عاصی نەمایەوە

لەم نیفخی نوورە هەرچی کە وا تارە مردوە
بەم نفخە سوورە هەرچی کە وا خاکە ژیایەوە

هەنجیری نەوشکۆفە کە بڕی بوو لە شیری صاف
طفلی عنب شکۆفەی کردوو ڕشایەوە

دایەی زەمین کە حاملی ابنائی محشرە
هەر ئاوی تۆی دا کە أمانەت بۆ دایەوە

سونبول لە بەر رعونتی شمشادی تازەدا
هات و بە طعن و دوورە بە سەریا شکایەوە

خضرا دڵی زەمینە بە چین و خەتایەوە
غبرا دڵی سەمایە بە شمس و سهایەوە

برد العجوزێکە لە نەیبوو بە غیری بەرد
دیسان ئەمە چ ڕەنگ و چ بۆنێکی دایەوە

غیری تەڕی عیشق حرارەت نەما نەما
بە فریش لەسەر دو گەرمی خجالەت توایەوە

هەر چاوەیێ کە وشک و عقیمی بڵندیە
وەک طبعی من بە نظمی خۆشی نغمە زایەوە

صاف و ڕەوان و نەرمە وەکوو زەمزەم و فورات
نەک ڕەنگی نیلە کە هاتوو گەڕایەوە

سۆفی ڕیایە خەڵوەتی نۆی بەهاری کرد
هاتە دەرێ لە سایەیی چایەر حەسایەوە

(نالی) بەداوە شیعری دەقیقی خەیاڵی شیعر
بۆ ئەو کەسە کە شاعیرە سەد داوی نایەوە

زولفت لە قەدتدا

زولفت لەقەدتدا کەپەرێشانو بڵاوە — ئەمرۆ لەمەنقی شێفتە ئاڵۆزو بەداوە
بۆچی نەگریم سەد کەرەتم دڵ دەشکێنی — مەی بۆچ نەرژێ شوشە لەسەدلاوە شکاوە
عمرێکی درێژە بەخەیاڵی سەری زولفت — سەوداوو پەرێشانمو سەودایێکی خاوە
هەرچەندە کەڕووتم بەخوا مایلی ڕوتم — بێ بەرگی بە عیللەت کەهەتیو مەیلی بەناوە
هەرجۆگەوو جۆبارێ کەوا سوورو سوێربێ — جێی جۆششی گریانی منە خوێ نەڕژاوە
بێ فائدەیە منی مەن ئێستاکە لەگریان — بۆ عاشقی بێچارە زوو ئەم ئاوە ڕژاوە
سۆزی دڵمە باعثی تاو و کوڵی گریان — معلومە کە ئاگر سەبەبی جۆششی ئاوە
مانی نیەتی قوەتی تصویری بڕۆی تۆ — ئەم قەوسە بەدەستی منتفس نەکشاوە

(نالی) وەکوو زولفت کە مطیعی بەری پێتە
تێکی مەشکێنەو بەجەفا سەیخەرە لاوە

سەرمایەیی سەودا

سەرمایەیی سەوداکە دەڵێن زوانی دو تایە — هەر پێچش تایێکی سەد ئاشوبی تیایە
بیدە بەدڵم شێفتە تۆ شێفتە چاکە — بیخە ملم ئەو قەیدە بەدێوانە ڕەوایە
ئەو خاکی دەرە مسکی سەد ساڵەیە شایەد — جارێ لەدەمی تۆ ببیەم سەگ بەوەفایە
زولفت سەبەبە دڵ بەعوزارت کەدەسوتێ — سوچی شەوە وا قائلی پەروانە چرایە

(نالی) کەوقارێ نیە بێ باکە لە خەڵقی
صوفی کەسلوکێکی هەیە عجبو ڕیایە

بیستم لە هەموو لایە

بیستم لە هەموو لایە مەیلی شەڕو دەعوایە
سەودا لەسەرم دایە باکم چ لە غەوغایە

فەرمووی لەموژەی مەستی ئازارەو و تەڕ دەستی
سادەی لەدڵی سستی تیری بە تەمەننایە

چەرخی چەپی گەردوونە راست و چاپی چەند دوونە
بۆ چاکە چ بێ چوونە راستی لە چەپی نایە

پێم ووت مەکە چاک چاکم پێش خزمەتی زۆر چاکم
فەرمووی بەسەری کاکم داخت لە دڵم دایە

زاهید مەکە مەنعی دڵ بۆ تۆ نیە وەصلی دڵ
خاکت بەسەر ئەی غافل کەوتوویە چ سەودایە

(نالی) مەکە وەصفی تۆ باریکە نەمامی تۆ
معلومە کە سەروی تۆ مەشهورە لە دونیایە

هینده بیزاری کەزانیومە

هێندە بێزاری کەزانیومە بەزاری نابـەوە
دوور لەبالآکەت سەریی نائومێدیم نایەوە

بولبولێکی خۆش نەوا بووم بۆ هەوای دووری گوڵت
کێ وەکوو هود هود حیکایاتی سەبای گێڕابەوە

جۆی نظر بوو حاشیەی زولفت لەسەر ئایاتی ڕووت
زۆر موتالآە کرد وەکوو دەورو تسلسل مایەوە

تاقی میحرابی ڕۆت جۆی نازە بۆ أهلی نیاز
سۆفی نەیزانی کەچی هێند کەر بوو خۆی گێڕایەوە

شەمعی خووبان پرتەوێکی شەمعی ڕوودی تۆی لێکەوت
هێند حەیاو شەرمی بەخۆیدا هات بەجارێ توایەوە

أکل و شربێکی ظریفم کرد لەنێو باخی حەیاێ
خۆزگە مەردێکی رەشید بۆ شێخی بخوێندایەوە

بۆ پیاڵەی مەیلی لەیلا قلبی (نالی) قابلە
شۆڕشی شیرین لە نالـەی کۆهکەن قامایەوە

سەودا زەدەکەی زولفت

سەودا زەدەکەی زولفت ئەزهاری لەکن پەشمە
دوور ئەو گوڵە بێخارە گوڵزاری لەکن پەشمە

سۆفی کە گرانبارە بێ مغزو سەبوکبارە
صوف پۆشەو و غەمبارە ئەو باری لەکن پەشمە

دێوانە کەشەیدا بێ تووکی سەری سەودا بێ
قەت هیچی لەسەر نابێ دەستاری لەکن پەشمە

سینەی دڵی بێ کینە صافە وەکوو ئاوێنە
مەستوورە بە پەشمینە أسراری لەکن پەشمە

عاشق کەدەکا راوی ظلماتی شەوە داوی
موژگانی تەڕە چاوی بێداری لەکن پەشمە

سۆفی چیە کاری تۆ هەر کابە حەشیشی تۆ
عاشق وەکوو ریشی تۆ هەوساری لەکن پەشمە

چەند واسعە ئەم ذهنە أفلاکی تیا رەهنە
اجبالی ئەلا عهنە أدواری لەکن پەشمە

(نالی) کەقدح نۆشە مەستانەو و سەرخۆشە
خامۆش دنەدە پۆشە اشعاری لەکن پەشمە

ئەمڕۆ عاشورایە دونیا

ئەمڕۆ عاشورایە دنیا بۆیە تارو پڕ تەمە ئاسمان هەم بۆیە ڕەشپۆشە کە ڕۆژی ماتەمە

نوری دیدەی مستەفا ئەمڕۆکە بێکەس کەوتوە قوەتی سەرپەنجەیی شێری خودا دەر أیشمە

أعزو بێ حیدری کرار بەر صفحەی قدر گوڵشەنی باخی نبوت غرقی دەریای خەمە

شمسی دیوانی رسالت روضەی زهرا بتول قرەی خیر النساء الحق یقین دەر ماتەمە

أحمدو أولادو آلش در عرب شبهی گوڵن حاسلی گوڵ خارە ئەی دانا دەلیلی محکمە

خاکی أرضی کربلا یەدیەحنە یارۆژی أزەل ناطقی ئەم حالە وا پڕ ماجراوو ماتەمە

چاوەکەی ماوە بەئومێدی شفاعت خۆ ئەمە دیدەی ئەو أرض فانی بۆچی وەک جامی جمە

خاسرە هەرکەس کە ئەمڕۆ گەر شبیهی شاهدە چون خودا ئەم خلقی بێ مثلی دا بەو عالەمە

خاسری بۆ ئەو کەسانەیشە کە جنت نابەوێ ئاگری دۆزەخ لەهجران و پەرێشان هەفتەمە

دڵ برینداری حسن یا مکربێ کرار بێ طعنەی شمرو یزیدیش تیغی ابن ملجمە

گرچی ظاهر سەرلەتەن مهجورە أمما ئەو لەسەر گونبەدی دواری دەوری عرش ئەو أعظمە

ئافتابی یثرب و بطحا عیراق گرتووە لەشکری هەوری قضایی شامی شمر ماشمە

گەر رضایی تۆ نەبو یا رەب لە بۆچی نەتدەکرد تیغی شمریش هەروەکو تیغی سمایل دەرهەمە

عارفا سەد عقل کل حیرانە وا لەو عالەمە عالمی أعلم کە تۆ خۆی هەم علیم و أعلمە

گەرچی شیوەن چا نیە أمما لە بۆ قتلی حسین لێ مەدەن یاران لەسینە چونکە تۆ ئەتن مرحمە

منعی خوێنی دڵ لەدیدەم ناکرێ ئەی مدعی تیغی جلادی حسین ئەمڕۆکە داخی سینەمە

الۆمەیی (نالی) مەکەن یاران ئەگەر بمرە لەغەم

خۆش ئەگەر سەد پارەکەم هێشتا لەغەم ئەمڕۆ کەمە

ی

خالی نیە رەشماری

خاڵی نیە رەشماری دوو زولفت لەبەلاێ　　حلقەی ئەرِیان بەستووە هەریێکە لەلاێ
عاشق دڵی نایێ لەدلارامی جودا بێ　　ئەڵبەت کە دلارامی لەرِێ بێ دڵی نایێ
نقدی دڵ و گیان بۆ قدمت نیوە بەهایە　　غیری ئەمە قوربان بەخوا نیە بەهایێ
بنوارە چ خۆش رقصە لەگەڵ خەرقەی أزرق　　ممکن نیە باو پاکیە لەئەرزو لە سەمایێ
ممکن نیە جەلبی دڵی خوبان بەمن و تۆ　　ئەم بیستووە تسخیری مەلائك بەمەلایێ
ئەی شمع بترسە لە هەناسەم کە دەگاتە　　ئەو دووکەڵی زولفە کەپەریشانە هەبایێ
تا چاکی نەکەی برِ لەهەوا سینەی ناڵی　　وەك زەنگولە ئاوازەیی دەنگی دڵی نایێ

خوشارەندی لەدونیا

خوشارەندی لەدونیا بێ موبالات و مجرەد بێ
بەرِۆژ زیندەیی جماعەت بێ بەشەو مات و مجرد بێ
بەصورەت جیلوەیی غرقی علایق هەروەکو خەڵقی
بەمەعنا خەڵوەتی مەستی مناجات و مجرد بێ
ئەگەر عالەم ببینە خەلعەتی تەشریفی سەرتاپای
وجودی بێ وجودی بێ مباهات و مجرد بێ
بەظاهر تاوسی رەنگینی صفاتانە علی التناهی
بەباطن قوصری خاکوستەری ذات و مجرد بێ
ئەگەر نەکیە ئەگەر شێخە هەموو داوی علایق بوون
بەلا (ناڵی) بەچی مەستی خەرابات و مجرد بێ

حریقی سجنی حرمانم

حریقی سجنی حیرمانم نەسیمی صبحدەم بابێ
ئەگەر رووحی منت باقی دەوێ ساقی مەیی نابێ
لەوصلی تۆ زیادتر خەوفمکم نەك نەهیجرانت
مثلی شەمعو پەروانە بەڵێ عاشق دەبێ وابێ
فیە دەخلم بەشانامەو مصافی غیری ئەم نیکە
کە کوشتەی بەندی تۆیە هەرکەسێ ئازادو ئازا بێ
کەسێ پشتانی بالانە حریقی ئالو والانە
کە شوەی کاکۆلی زۆلیمە سەرگەردانی سەودا بێ
فیدای تشریفی رێگەت بێ خەراجی خەزێنەی دڵ
نیثاری تۆزی بەر پێت بێ لەچاوا قطرەیێ مابێ
مەگەر وا یاری نەخشینم بێتە نەخشبەندی دڵ
کە نەخشی رەنگی غیری ئەو ئەناوی دیدە شۆرا بێ
وجودت باعثی نەفیە بەئەلفو لامی زولفەینت
کە هەردوو لا قەدت بگرێتە ناو وەك لام ئەلف لا بێ
گەهێ ئاهوو وەوش شاهی گەهێ لوە لوە مەیش ماهی
بەلا سا سینە صحرا بێ بەلا سا دیدە بالا بێ
کەمەندی زولفی دوو لاتە لەبۆ گەرو موسولمانە
نەکێشی بێ محابانە چ لەم لا بێ چ لەو لا بێ
لەعکسی زانی بێ رەنگت هەتاکەی دیدە رەنگین بێ
چنونی لەیلە مەیلی نەقشبەندی عەکسی أسما بێ
لو نالی نەشکی (نالی) بێ کەسە غلطانی نێو خاکە
مەگەر ممی قبولت موشتەری لوە لووبی لالا بێ

لەچاوی ڕوودبارم

لە چاوی رووبارم نوری دیتن وەختە تاری بێ
ئەمیش با ماجرای هیجرانی نوری رودباری بێ
چ معمارانە بوو تەعمیری کەعبەی دڵ دەچێتە حاج
خودا یارو مەدەد کارو نیگەهداری عماری بێ
بەوەختی تلبیە مەستی شهودي صبغة أللّٰه بێ
بەگاهي تربیە سرری ید ألله دەستیاری بێ
فیوضاتی صفاو مەروە هەروەك ناودان دەمـەدەم
لەیەنبوعی دڵی پڕ زەمزەمەی میزابی جاری بێ
ئەگەر خلقەت نشین بێ جای جانان بێ ئەنیسی ئەو
وەگەر هیجرت گوزین بێ روح عەزیزان یاری غاری بێ
شعاری یەك بەیەك مەسروری سرري غەیبی لارەیبی
مەساعی سەربەسەر مەشکوری دەرکی بەیتی باری بێ
نیشانەی صبغة أللّٰهی لەسەر إسمی مسمایە
بەبێ رەنگی‌ی ئەو رەنگە کەرەنگی افتخاری ئێ
بەکوێری دوور لەتۆ وا مابەوە (نالی) لەمەی یاڕەب
فیوضی تۆزی ڕێگە کحلی چاوی انتظاری بێ

ئەی قەلەمی ماهم کەدەڵێ[٧]ی ئەوجی بروجی
وەی قوللەی دەرهەم کەدەلێ[٧]ی قامەتی عوجي
وەك قافی زەوی قابلی اکمال و ترەقی
وەك بورجي سەما لایقی إقبال و عروجي

ئـەی ئاهوبی نادیدە بە تأثیر کەمێنی   یا گەوهەری صدافی وەیا قوتی دروجی
بۆ مجلسی دیاری سببی شوق و مراجی   بۆ راوو سواری هەڵەی زین و سروجی
سەد حەیفە لەبۆ کەعبەیی حسنت کە بەسەریا   نجاشی خطت هاتووە تێزیکە خروجی
هەرچەندە دەکا قطعی سەرت دێ بەوەئەی خط   وەك هیندویی سحاری مجوسی چ بلوجی
تلبیسی رەقیبت چ بەیان کەم بەمقامات   مشهورە حکایانی أبو زەیدەی سروجی
معلومە لەوی رازو نیازی دڵی (نالی)   إذ أدخـــل قلبي و بأسراره نوجي

گەر بازی نەظەر بازی

گەرباری نظربازی لەم راوو شکارەت چی ؟ بۆ یاریی وەدەستبازی لەمەدەست و نیگارەت چی
گەردنکەچی ذانی وی سادلی سەد بەرموژگان وا خۆت لەتەناف داوە تیتر لەقەمارەت چی
ئەو چاوە کە دەوێنی سەد عربدە دەوێنی هەر روحە کە بیبینی لەم عمری دوبارەت چی
گەنجینەیی ئێو سینە رەنگینە بەسەد کینە
ئـەی لەککەیی ئایینە یارەبی بەغارەت چی
موژدەی قەدەمی سەر بوو دڵ هات و لەرێدا چوو
گیان مارە لەبۆ وەصلی بیدەی بە بەشارەت چی
وا خوویێنی کەناری من بو نوقلی دەمی ماچە
ئەی لونە خودی تەکیە سا تۆ لەکەنارت چی
بۆچ مایلی تەنهایی سەودایەکی خۆرایی
ئـەی مەردومی بینایی لەم کولبەیی نارەت چی
(نالی) خۆشە ئومێدی دڵ بەستە مەبە ئیدی
گەر عاشقی تجریدی لەم یار و دیارەت چی

ئەی خەستەی چاوت

ئەی خەستەی چاوت هەموو ئاهووی تەتاری
وەی بەستەیی زولفت هەموو شێرانی شکاری
خەندەت بووەتە باعیثی گریانی دەمادەم
بەرقت سەبەبی بارشی بارانی بەهاری
سەحەر نیگەهت خستمی هەستامەوە ڕامکرد
ئەگریجەو و زولفت بەجەفا هاتنە یاری
وای فەرموو کە بۆت ئەدەمی ڕوو ڕەشی تۆ بم
ئەمساڵ کە ئەجێ دێ ئەثەری وەعدەیی یاری
مەغشوشی زەڕو عاجزی زێو دەرهەمی درهەم
بۆ تێك چووە سۆفی کەرە بۆز بوو غەمی یاری
هەر یاری کە ماڵاکەرو بێگانە بێ (نالی)
کەندووەمە ددانی طمعی بۆس و کەناری

ساقی وەرە مەیخانەیی دڵ

ساقی وەرە مەیخانەیی دڵ کۆنە ڕەفیقی   گەر مایلی طوفی حەرەم و بێتی عەتیقی
یەك ڕەنگم و یەك ڕەنگم و ڕەنگین بەهەمو ڕەنگ   بەم ڕەنگە دەبێ ڕەنگی ڕەزی عشقی حقیقی
مرواری ئەشکم وەکو یاقوتی ڕەوانە   ساقی بدە لەو لەعلە شەرابێکی عقیقی
دائم لەحضردا سەفەری بە لە وەطەندا   غوربەت کەش و عاجز بە ئەگەر أهلی طریقی
خەڵقی کەطیلین و هەموو بەستەزمانن   تا بێن و لە (نالی) ببیەن شعری حقیقی

بۆ جووێ بوونەوە

بۆ جووێ بوونەوە بۆ زەخمو نیشانەی نەثەرێ
تیری موژگانی درێژت ھەجیگەر نێ دەبەڕێ

زولفی دوو تاتی تەرازوو و منی دڵکێشت
روح دەکێشێ بەدوو سەر ئەم بەسەرێ ئەو بەسەرێ

یادی دیدەی بەفتوورت لەدەروونٛدا مەرەضە
خەمی زولفی بەخەمت بوو لە دڵمدا بەگرێ

صۆفی خەلوە نشین بۆ نظرێکی گوڵی ڕووت
رەنگە وەك نەرگسی تەڕ چاوی سپی بێتە دەرێ

لەجیگەر گۆشەیی شیعرم مەدە معنایی خراپ
بۆ خەتا کەس نیە رازی کە لەئەولادی درێ

من لە احرامی ئەوی دامو ئەتوش صیدی حرم
مدعی ھەروەکو سەگ بۆچی بەئێمە دەوەڕێ

وەکوو پەروانە بەشەو ھێندە بەموشتاقی دێم
بەچرای کوڵمەتەوە ڕەنگە ھەمەس لێم بگەڕێ

راسق چەوھەریە* تیغی زمانی (نالی)
نەرمو توند ناوی گەروو گیرە قەی پێ دەبڕێ

---

* لە دەستنووسێکی تردا وا نووسراوە: (راسق صیقلیە)

نەفەس بگرە لەهاتوو چوونی

نەفەس بگرە لە هاتوو چوونی خۆڕایی هەتا ماوی
کە ئەم بایە هەتا ئێستاکە هەر عومری بەبا داوی

حەیاتت نەقدی تحصیلی بەقاو و ڕێی رضوانـــە
ئەتۆ ئەیکەی بەمایەی دەخلو خەرجی کەسبی بەدناوی

عجب ماوم لەجەرگت ئەی دڵەی بەدخوو کەمدێکە
لەسەر ئەم ئاورەم داناوی‌و هێشتا نەبــــرژاوی

زەمانە چەرخە چـــەرخی ئاسمانیشی فـــەلەك فلكە
سەری ڕشتەی سرشتی چەندە باداوی‌و هەر خاوی

مثل دونیا ژنە چەرخیش خەرێکە دەمدەم بەدوخی خەم
ڕەنگو تاری وجودت با دەدا هێشتاکوو هەر خاوی

ـــەگەر مەیخانەیە دونیا کەوا کامی نەبەر کامی
بە نەغمەی عودی سووتاوی بەنەشئەی تامی تاساوی

ئەمێستەش گەرچی عەیش‌و عشرتت هەر تاڵ‌و تاڵاوە
بەمەرگی تۆ لە پاشانیش دەخۆی تاڵاوو تـــاڵاوی

هەوای سەبری بەڕو بەحر ئاگری بەرداوەتە عمرت
کەتۆزی منعقد خاکی دڵۆپـــەی منجمد ئاوی

کەخاکی خاکی دامەن بە وەگەر نە تۆزی بەربادی
کەئاوی ئاوی گەوهەر بە وەگەر نە بلقی سەر ئاوی

هەتا شەقەی فەلەک نەبووە بەکافوری کەفەن هەستە
کەئەمشەو فرصەتە هێشتا فەلەک ماوە ئەتۆش ماوی

ئەوالەی تۆ بەدەر بینە هەتا تەن نەبووەتە سفرە
پیاڵەی تۆبە مەشکێنە هەتا وەک کوویە نەشکاوی

بەمعراجی سلوکی سالکاندا تائەچی ڕۆژی
لەنێو جهلی مرکبدا ئەمێنی هەروەکوو ماوی

گەدا انسانو دونیا غرەتە من حیث لانشعر
بەهمت طالبی چشتێکی نازانی بلێی ناوی

شتێکە بێ شبیەو جنسو نصلو دوور لەتقریرە
مبرایە لەتەقریرو حدیثو حادثو ڕاوی

ئەزانینت لەبەر عجزە ئەوەک جهلە کەئەم چشتە
قەدیمە نایەتە تقریر بەقەولی حاکو ڕاوی

لەقورئاندا مبین بوو بەنوری قوة الاعین
نەواضح بوو بەکەشافو نەرەوشەن بوو بەبیضاوی

لەقورئاندا (بما أخفی لهم) مکتومو مختومە
بەیان نابی بەتەفسیری دوو سەد کەشافو بیضاوی

کەجێگەت تۆ عبادەت بێ چ فەوقانی چ تەحتانی
کەحوبت تۆ سەیادەت بێ چ بەرزنجی چ باراوی

وەرە ئەم نیکتەیە من پێت بڵێم (نالی) ئەگەر نەرضا
هەموو دونیات بێ هێشتاکوو هەر حەیرانو داماوی

تشریفی نەوبەهارە

تشریفی نەوبەهارە کە عالەم دەکا نوێ　　دڵ چونکە مثلی خونچەیە بۆیە دەپشکوێ
هەر عەرعەر عدیلی قەددیە یعنی بەرابەرن　　سونبول شبیهی زولفیە فرقی نیە موێ
لەم وعدە خۆشەوا گوڵ و گوڵچیهرە تێکەڵن　　یەک ڕەنگ و متحد بەدڵ أما بەتەن جوێ
لەم خۆشیە کەمێزی مطبخ ڕووابەوە　　ماوم عجب لە دیدەیی صۆفی کە ناڕوێ
تبی شکۆفە خیمەیی داوە لەهەر طرف　　یا شاهی نەوبەهارە هەڵی داوە هۆردوێ
دنیا کە گوڵگوڵی بوە قوربان ئەتۆش وەرە　　طالب بە گوڵ بە قەیدی چیە گوڵ گوڵی بوێ
بولبول کە گەرمی نەغمەیە ئاور دەکاتەوە　　خونچە حزینە جەرگ و دڵی بۆ دەکا توێ
نالی زمانەکەی تەڕو پاراوی سوسەنت　　حیرانی چاوی نێرگسە وەک لالە نادوێ

وەرە ساقی بەشینی مذهبی دەی

وەرە ساقی بەشینی مـذهبی دەی　　ئەوا فەرشی حەیاتی خۆم دەکەم طەی
دەزانم خەو دەچێتە جێی غەریبان　　بەمەرگی خۆت ئەگەر چاوان سباکەی
گلە ناکەم ئەوەندەی دەنگە جۆبێ　　ئەگەر کاڵەی سەریشم پڕ لە کاکەی
هەموو کاتم دوعایە داخۆ کەی بێ ی　　بە تیرێکم شەهیدی کەربەلا کەی
چ خۆشە مـن وەکو تاژی بنۆڕم　　ئەتۆش هەر وەک غەزالی بەر هەڕاکەی
بەحەسرەت عمری من یەکبارە فەوتا　　ئەگەر عمری دووبارەم پێ عطا کەی

گوتت (نالی) ئەتۆ بمرە ئەمن دێم
خودا کەی دێ خودا کەی دێ خودا کەی

دەرویش نیەم کەوتوومە دووی ئیڵ

دەروێش نیەم کەوتوومە دووی ئیڵ بە حەی حەی
مەجنون نیەم بەحرو بەرِو بید دەکەم طـــەی

تا کەی ذەلەك ئاوارەو و محرومی گولم کەی
لەم بەختی بەدەو طالعی بەرگەشتە خودا وەی

مطرب بەفیدائم وەرە بۆ دەفعی هەموو غەم
لێدە لەدەفو بوربوطو چەنگو چەقەنەو نەی

با بێتە نەوای تۆوە مغنی لە مەقامی
قزازی مجازیو مەدەنی واوح دەسادەی

هانوونە سەما موشتەریو زوهرە لەخۆشی
ئەم بەزمە کەخالی لەرِەقیبە وەرە هەی هەی

سەمتوورە بە سەمتوورە دەڵێن بە نەصیحی
کەس بەزمی وەهای نەبووە کەجەم کەی بووە کەی کەی

ساقی وەرە ئەمجارە بەکوێرایی رِەقیبان
هەڵبگرە پیاڵەو بەقەرِابەم بەدەرێ مەی

ساقی سەرە کەم بێ بەفیدای گەردنی شووشەت
بەو جامە بلوورینە لەبۆم تێکە پەیاپەی

ساقی ئەگەر ئەم لەنجەیە بیخەیتە فرۆتن
ملکی هەموو دونیا کەمە بۆ قیمەتی لەنجەی

ساقی ئەگەر ئەم جارەیە عیشوەی بنوێنی شرنیی گەرای دڵ بکەمە پێشکەشی عشوەی
ساقی قەدی زۆر نازكو ناربکو ئەمامە دووقاتی بکەم بێنی هەناسەم بەهەناسەی
ساقی وەرە ئەم غزلەی تازە لەبەر کەین عزو شرفی (نالی)یە تشریفی قەدی وەی

برق البصر لەبرقی تلاء لۆی لالی

برق البصر لەبرقی تلأ لۆی لالی　　خسف القمر لەشرقی قیامەتی جمالی
نیە مەردمی چ دیدە نیە دیدەی چ مەردوم　　لەڕوخی خەتی فلوغ لەخەیاڵی خاڵی خاڵی
سەوزی هەردەو کوڵمی گوڵی نەوبەهارە یاخۆ
　　طرفی نەهارە زولفی زلف من اللیالی
یەمی دیدە پڕ لەمەرجانو لەیەشمی ئاودارە
　　شەوەبە شەبیهی زولفی سیاهتر لەخاڵی
بەصباحەی تبسم هەموو زەمزەمی ملیحی
　　بەملاحتی تکلم هەموو کوثری زولالی
نظرم بڕە لەتابی شەوو ڕۆژی طلعتی تۆ
　　کە بەڕوو شعاعی شمسی بەرۆ خەمی هلالی
ڕوخی تۆ گوڵێکە سەد بەرگەو هوزاری عاشق أما
　　بەهەموو چەمەن دیارە بەأصولی ناڵە (ناڵی)

شنوارە نەو بەهاری فتوحاتی گوڵشەنی　　گوڵزاری کردەوە لەدەمی خونچەیێکەنی
لەم پار چەلۆ کەهەور بەقەدری هەموزەوی　　بەم ڕایەلە قەدیفەیی سەوزی عجب تەنی
برجی درەخت سەوزو بلندە وەك ئاسمان　　پێوە شکۆفە هەروەکو نجمن بەڕەوشەنی
بەزمی هزارە قەلفریێ أغیاری دەوری گوڵ　　سۆفی بڕۆ سەبە درك تسۆ لە تێمەنی
هەردارە بەر گوهەر گرانە ڕەنگی خەلاتیە　　هەر جودی ئەو بەهارە کەعالەم دەکا غنی
دیسان لەپیکری پەردەیی گوڵچینی باغەبان　　بلبل کەناری گرتو دڵی خونچە ڕاچەنی
خارابی سەوزو شینی لەبەر کردوە جبل　　داوێنی وەردی سوورە کەدەستم بەدامەنی
وادی بووە بەوادی پڕ نوری طوری نار　　نعلین لابە فرێ بدە (ناڵی) بەئێمەنی

گوڵ کەیاخیی و دەم دڕاو بوو

گوڵ کەیاخیی و دەم دڕاو بوو کەوتە لافی ڕەنگ و بۆی
باغەبان گوێی گرت و خای هێنا بەدەستی بەستەبۆی
ڕەنگی زەرد و شۆڕ و خاوی خەجاڵەتۆ ئاوی حەیا
وا نکاو ئەرجو دەکا عفوی بکا وەك عەبدی خۆی
چونکە تۆی بێ وەفایی و نارو شۆخی لێ دەسات
ناردیە بازاڕی ڕەوایی کەبدەن شۆست و شۆی
دەس بەدەس چوو تا گەیشتە دەستی عطاری سەفیە
نایە سەر نارو عەزابی ڕوحی داوو صفت و سۆی
چونکە منشوری گوڵ ئەندامی بەناوی خۆی دەوێ
یار ئەگەر تۆ باخەبانە کەس بێنێ عارە بۆی
مەمە بەشەو هەڵدێ و پەنا دەگرێ بەڕۆژ
تا بگاتە سرڕی پێچەی پەرچەمی کەتف و بڕۆی
گەر بلێم شەمسی دەڵێ ئەو خۆشڕەوی بێ پەردەیە
وەر بلێم سەروی دەڵێ ئەی أحمقە کووا کەنف و گۆی
دیدەوو دڵ هەردوویان جۆبار و جۆیای قەددی تۆن
سەروی دڵجۆی عەرعەرە دڵجۆی نەمی دیدەجۆی
چونکە باوکی میهری و دایکی حوسن بوو مەمەی تۆن
ڕۆژ و شەو کار و مسکی ڕەو گەلم خاڵ و نکە جۆی
من کوتم سەروی قەددت ڕزونە واطبیم هەیە
ئەو گوتی (نالی) بەمیزانی کتابە مال دەشۆی

مساوی وەك یەكو لوولن

مساوی وەك یەكو لوولن لە هەردوو لاوە زولفەینی

نموونەی عكسی حرفی وورو میمو واوە زولفەینی

بەداوە كرژو خاوە یعنی ئالۆزاوە زولفەینی

دوو تانو دوو سیانو شێوەكەی شێواوە زولفەینی

پەرێشانەو شكستەو سەرنیگوون داماوە زولفەینی

تۆمەز بای سەبای چینو خوتەن لێی داوە زولفەینی

لەجێی پاوانەو و گەردانەیی داناوە زولفەینی

كە وەك ئەژدەر لەشوونەی گەردنی ئالاوە زولفەینی

دوو جادوو ماری مغزی ئادەمی خوواری قەرار داوە

لەسەر شانی وەكوو ضحاكو ناوی ناوە زولفەینی

بەطرە وەك پەری تاووس بە گەردن ئاهووە یەعنی

لەسەر ئاهووی گەردن هەردوو حلقەی داوە زولفەینی

بەظاهر ظلمتو دوودە بەباطن نوورو تاریكی

لەعودو عەنبەرو مشكی خەتای داناوە زولفەینی

شكانجەی تاری پڕ مشكی تەتارە مارە أمما ئەو

دوتاو هەر تایی باریكی لەعەنبەر ناوە زولفەینی

وەكوو هوودی سیایە ئاهی (نالی)و ئەم ڕەقیبانەش

لەسەر تاپێ لەبەرگی مەرگی ماتەم ناوە زولفەینی

« مەستوورە »

نالی لەو بەندەی خوارەوەیدا پەلاماریکی زۆر ناشیرین و ناڕەوایانەی بردۆتە سەر بووێژی ناودارو وێژەوانی پایە بەرز کە ماه شەرەف خانم (مەستوورە)ی کوردستانی خێزانی والی سنەیە : ـ

مەستوورە کەحسناو أدیبە بەحیسابێ ‏ ‏ ‏ هاتە خەوم ئەمشەو بەچ نازێکو عتابێ
هات و کونی عقدەم هەیە قەت ممکنە وابێ ‏ ‏ ‏ هەر تۆمە گەر ئەم مشکلە حل کەی بەجوابێ
هەر مسئلە بکرێ کە بەتۆ شرحی کرابێ ‏ ‏ ‏ لایق نیە کەس دەخلی بکا چین و خەتابێ
ئاوێنە بەم ئاوێنە دەبێ ڕەنگ نما بێ ‏ ‏ ‏ مەستورە بەم مەستورە دەبێ وەرە گوشابێ
نکتێکی ظریفە بەنصیبی ظـــرفا بێ ‏ ‏ ‏ تعریفی دەکەم بەلکی لەبۆ دەردی شفابێ
ئـەم نکتە چیە مثلی سهابی نەسوای ‏ ‏ ‏ دوڕێکی وەکوو دوڕڕی سما بی نەسمابێ
دوکانی تحف کانی حیا کانی بەقا بێ ‏ ‏ ‏ قبـەی لەقبـابی نقبـابی نە قوبابێ
وەك خیمە بەپەردێکی دو ئەستوان بەپابێ ‏ ‏ ‏ سەرتەپلەکی نەخێ ئەنزاکەت تەڵەشابێ
یاکۆمەڵە زێوێ بخلا دوور لەسخابێ ‏ ‏ ‏ مغلق بەبخلی بەمثل مشتی مـــەلا بێ
وەك هیمێ صوفی کەلەنێو خەلوە خزابێ ‏ ‏ ‏ مەستورو عزیزی شرف و ڕفعت و جا بێ
کانـەیێکی بلورین و نخونی لەسەرابێ ‏ ‏ ‏ نەختێکی لەبەر موجی لطافەت قەڵەشا بێ
یاخۆ پەڵە بەفرێکی کەأصلا نەشکابێ ‏ ‏ ‏ قندیلی منیری گوزەری ئاوو هـەوا بێ
کام ئاوو هـەوا معتدلی نەشوو نما بێ ‏ ‏ ‏ یعنی لەوسط کانیە گەرمێکی تێـزا بێ
لەو کانیەدا جووزەرە ڕێواسی ڕووا بێ ‏ ‏ ‏ بەو جووزەرە ڕێواسە کەمێکی قەڵەشا بێ
یا قصری مملا کەلەئاوێنە حکرا بێ ‏ ‏ ‏ یا غونچەیی نەشکوفتە کەئاوی نەدرابێ
یاگونبەدی نزهەتگەهی نێو باخچە سەرابێ ‏ ‏ ‏ ألوانی گوڵ ئامێزی شەکەر بێزی تێدابێ

یا قورصی نمەك هەروەكو مەرمەر بەضیابێ   جێی قطرەیی ماوێکی لە نێودا قەڵەشابێ
یا هەر وەکو گردێکی کە تازە هەڵیدابێ   گردی نمەکین یعنی گیای لێ نەڕوابێ
دامێنی بە ئەنواعی گوڵ و مل خەملابێ   گەنجێکی تێدابێ کە تەمەسی نەشکابێ
حوقێکی زەڕی صاف لەسەربانی نرابێ   نەختێکی بە سەد صنعتی مانی قەڵەشابێ
یا رەئسی هەتیوێکی کە بێ بەرگ و نەوابێ   حەیران و سەرا سیمە نەدایکێك و نەبابێ
فێسێکی سپی توندی لە کاڵەی کولی نابێ   هێشتاکوو لەحق جێگەیی خاصی نەدرابێ
چەسپیدەو خڕ هەروەکوو بەرقالبی دابێ   نەختێکی لەبەر سفتی و توندی قەڵەشابێ
دورجێکی مجوهر کە هەموو حسن و بەهابێ   دوڕێکی منور کە هەموو ئاوی صفابێ
بیضێکی شترمورغ کە وا تازە کرابێ   وەك بیضای بیضا بە ضیاو بە سەنابێ
خرچێکی مدور بە عسل ئاوی درابێ   نەختێکی لەبەر حسن و حلاوت قەڵەشابێ
یاخود وەکو خۆی شاهدەبۆ وصفی وەهابێ   سیمین مەمەیێکی تەڕو تازەی هەڵبدابێ
یا تازە هەنارێکی کەناری گوڵی مابێ   بێ دەرز و قەڵەش مثلی شەمامێکی طلابێ
بۆ تجربە تنا لذتی شیرینی نەدابێ   نەختێکی وەکو دیدەیی دەرزی قەڵەشابێ
یاخۆ مثلا مثلی نەوابێت و نەوابێ   مشهور و خفی هەر وەکو عنقار و وەفابێ
صاحب زەڕوزێوی کەفر یبی عقلابێ   ئەکسیری طلای ئەحمری چەند قطرە لە لابێ
دعوای أمرا چەندی لەسەر تەخت کرابێ   چەند خوێنی ڕژابێت و چ خوێنی نەڕژابێ
کێ بێ لەجیهاندا چ گەدابێت و چ شابێ   مەمێکی وەها ناسك و بێ لەرزەنی ..... بێ
تعبیری خەیاڵی خۆیە گەر بێتە حسابێ   دەروێش و گەدا شاه دەبێ شاه گەدابێ

ئەوەی خووارەوەش جارێکی دیکە لە وەڵامی دا داینـاوە : —

دیوانە کە زانی کە دەبێ عقدە گوشابێ   هەستاو ووتی ئەشکی ڕەوانم بە فیدا بێ

ئـەم صاحبی نشریحە دەبی هینتی چا بێ   هەم شارحو هەم جارحو موضیحە گوشابێ

بۆ توندو ڕەقی متنی متینی حکما بێ   تدقیق ئەمیش سررە دەبێ خفیە أدا بێ

نەرمو خۆشو منتج وەکو بسطی أدبا بێ   طولانیو بەرجەستە وەکوو دەستی دوعابێ

شەو نائمو قائم عەلەمی بابی رەضا بێ   بێ دیدە هەڵستی بەمثـل عینی عصا بێ

مجذوبی طرف مرتعشی لەرزەو تا بێ   سالك ڕەوشی مسلکی ڕێگەی صلحا بێ

چاوێکی هەبێ غرقەی فرمێسکی بکا بێ   فرقێکی هـەبێ داخلی میحرابی دوعا بێ

دیێی حرمتو بێ حرمتی هەر گزنە کوتابێ   چەند ئاوی ڕژابێت و چ ئاوی نەڕژابێ

لەم ڕێگە سەربێی کەبچێ یعنی کوژا بێ   گەردن کەچی بەرپێنە قدم ڕەنجە کەسابێ

تا گەرمرەوی قطرەیی ظلمانی بەقا بێ   ماءالحضرت قطرە لەسەر قطرە فیدا بێ

کێ بێ وەکو تۆ بەم شەوە رحمی بەمنابێ   مجذوبە صفت یعنی صلەی ڕوحی تێدابێ

(مستورە)ی مخفی شبهی بادە سەبا بێ   ئەم باب زەنە گەرم بەرێ کووانی کەبابێ

(نالی) ومرە هزلێکی کەعاری شعرا بێ   ڕوو ڕەش بەکەبێی صفحەی هیچ لوحو کتابێ

واچاکە خەیاڵت لەگەڵ اسراری هدی بێ   نەك بختی مرورو علمی بابی هـوا بێ

یار دلی خوینین‌و چاوی پڕ لە گریانی دەوێ

یار دڵی خوێنین‌و چاوی پڕ لە گریانی دەوێ   ئاری ئاری گوڵ لەباخان ئاوی بارانی دەوێ

چونکە ئەبرۆی تۆ هیلالە عیدی قوربانی دەکا   هەرکەسێ رووی تۆ دەبینێ خۆی بەقوربانی دەوێ

وەك جەهەننەم ئەم تەنووری ئاگری دڵ ئاتەشێنەوە   ئاولە چاوانم بەخەرێ دێ ئاوی تۆفانی دەوێ

ئاهی سەردو ئەشکی گەرم‌و قلبی بریانی دەوێ   عشق سلطانێکە هەرگا ڕوو لە وێرانی بکا

ئەی مسیحایی عصر لەم لاوە دەرمانی دەوێ   دوورلە تۆ دڵ ئێستە بێ ئارام‌و بەدحاڵ کەوتووە

ڕووم ئەوا زەرد بوو وەکوو پایز لەهیجران (نالی)یا
عشق ئێستاکەش لە مەن مەیلی بەهارانی دەوێ

بحمدالله دوو چاوی یارم ئۆخەی

بحمدالله دوو چاوی یارم ئۆخەی   بەبێ مەی مەستی بێ مەی مەستی بێ مەی

لەبوستانی ئیرەمدا قەت نیە وەك   شەمامەی وەك شەمامەی وەك شەمامەی

شەوی هیجرو بەقای عمری رەقیبم   خودا طەی بێ خودا طەی بێ خودا طەی

وەرە مطرب بەکوێری چاوی أغیار   صدای نەی دەی صدای نەی دەی صدای نەی

لە دووری نازەنینم رەنگ زەردم   وەکو بەی هەروەکو بەی هەروەکو بەی

لەنەهرەینی دوو چاوم ئەشکی خوێنین   بەپایەی دێ بەپایەی دێ بەپایەی

کوتی (نالی) ئەتۆ بمرە ئەمن دێم
خودا کەی بێ خودا کەی بێ خودا کەی

چاوەکەت ئاگر لەسینەی عاشقی مسکین دەکا

چاوەکەت ئاگر لەسینەی عاشقی مسکین دەکا   مەستە مەیلی چەند کبابێکی دڵی خوێنین دەکا

ئالی ئیوبن و ئالقەی زولفمان نیشان دەدا   ڕادەوی مبصر بن و ئەوڕو مارلەملکی چین دەکا

تامەین بێ کەزۆرن دەسنگروی دەسنکەنی   فرقی سەر پەنجەی بەخوێناوی حەنارەنگین دەکا

بێ قسەی خونچەی دەمت کانی تبسم ڕوبەڕو   هەنگی شعلەی برق و نظمی دائرەی پروین دەکا

تیری مژگانت لەسینەم دادەچی تۆ بەری دڵ۲   هێندە کەج ئایینە قصدی خانەدانی دین دەکا

گوڵ۲ بەدەم بای سەبارە پێکەنی بمی ومرە   تۆ لەوصلم تۆ بەرە ئەو تۆبە بلبل شین دەکا

چاوی، من بحری محیطی تۆبە بۆ بەحری گەزەند
لێت معین بێ۲ کە (نالی) گوڵ۲ بەداڵ پەرژین دەکا

ئەی تازە جووان پیری افتادەو کەوتووم

ئەی تازە جووان پیری افتادەو کەوتووم — تا ماوە حەیاتم
دەستی بدەرە دەستی شکستم کە بەسەر چووم — قوربانی وەفاتم
تۆ یوسفی ئەو حسنی لەسەر میصری جنانی — من پیرەو فانی
لەم کولبەیی أحزانە ئەزیندووم و ئەمردووم — هەر وا بە تەماتم
فەرقێکی نەکرد نەفسی نەفیسم بەعنایەت — وەحشی لە ولایەت
لەم گۆشەی وێرانەیە هەر مامەوە وەک بووم — وەیشوومی وولاتم
ئەی قوبەی طیبە کەدەڵێی حوقەیی طیبی — مأوایی حەبیبی
مسکینم و بەو خاکە عطرناکەوە هاتووم — بەو بۆنەوە هاتم
هەرچەندە کەمن عبدم و ڕوو زەردم و عاصیم — مأموولە خەلاصیم
قوربانی بلالم کە بلالانە هەڵاتووم — هەر عفوە خەلاتم
مدیەکە کە هەمگەردشی دەورانی سوپەهرم — مەغیر بووە میهرم
ئاوێنەی دڵ شاهدە هەرچەندە سیە ڕووم — مرآتی جەلاتم
ئەی مسجدو میحراب کەعبەت قبلەی حاجات — بۆ أهلی مناجات
محجوبی هەوام و ئەمەتە مشهوری معلوم — بۆ ڕاهی نەجاتم
ئەی مطلعی أنواری هەموو قاصی و دانی — شەمسی صمدانی
وەک ذەرەی بێ جیلوە نەموجودو نەمعدوم — جەزبانی بەراتم
لەم خاکی دەری ڕەحمەتی بێ زەحمەتە (نالی) — فردەوسە مەئاکی
حاشا کە لەبی دا بیمە سائلی محروم — هەرچەندە لە عصاتم

جەرگم وەکو ئەگریجە براوە بەسەری تۆ دڵ گەرمە وەلێ تازە کوڵاوە بەسەری تۆ

(سالم) عبدالرحمن بەگ بەو جوورە وەلامی (نالی) دەداتەوە : ـ

کە لەلاپەڕە (١٨)ی ئەم دیوانەی دایە

جانم فدایی سروەکەت ئەی بادەکەی سحر   وەی پەیکی مستمند بەھەمو ڕاھی پڕ خطر
ئەی مروحەی جمالی مەھ ئاسای دڵبەران   وەی شانەزەن بەکاکۆڵی کوردانی سیمبەر
جاروو کەشی منـازلی جانان لە خەڵوەتا   فەڕاشی فرشی ھەوری بەھاران لەدەشتو دەر
مالش دەدەی بەدەم لەدەمی خوابی صبحدەم   ھەم زولفی قیر گوونەو ھەم چەرەی قەمەر
باریێ بەسروەکەت بەشنەی ئەنگەبینی گەز   گرتویە جنبشت بەھەم ئاغوشی نەیشەکەر
وەختی طوافی عارضی دڵبەر شنۆیی، تۆ   لەغزش دەخاتە طرە لەسەرتا بەبێ کەمەر
کەی دێتە خەندە خونچەدەمی بێ وەزیدەنت   گەر تۆ نەبی درەختی چەمەن ناگری ثمر
أحیا کەری جەبی نباتاتی عالـەمی   ڕەعنا گوشا لەتەربیەتت قامەتی شجر
ئاوی حەیات و ئاتەشی أفسوردەیە دەمت   تحریکی تۆیە گڕ لەتەنوردا کەدێتە دەر
محنت ئەوەندە زۆرە دڵم ھێندە تەنگ بوە   دوودی ھەناسەیی سحرم ھەوری گرتەبەر
ھمت کە چابوکانە بەاجـرای مطلبم   لەم سەو بڕۆ وەکو بریدو لەوێ بێ دەکوتەتەر
بۆ ملکی شامە نامەیی من سوریی نالیە   ھەر حرفی ئەو لەوضعی ولایەت دەدا خبر
پرسیویە ظاھراً لەڕەفیقانی یەک جھت   أحوالی أھلی شارو ڕەفیقـانی سەربەسەر
لەو ساڵەوە کەحاکمی بابان بەدەر کران   نەیدیوە کەس لەچەرەی کەس جوھری ھونەر
تابوو بەجانی مطلعی خورشیدی بەختی ڕۆم   سووتا گیاو تەشنەو خشکیدە بوو ثمەر
ناکەن ھەوایی ھیچ کەبابی ذالی شـار   بڕیانە بەس لە ناری غـەما جەرەیی جگەر
جز گاھی ئاھو نالە لە ئەیامی ڕۆمیان   ھەمیوە بێ لە فەڕی عـــدالت بنی بشر
سەیوان بڕە لەشخصی ستەم دیدە خوارو ژور   ھەر قەبری پڕ غەمانە لە ھـەر لا دەکەم نظر
جێی تڕکەکانی ڕۆمە ئەمڕۆ ژووری خانەتا   غافـل ھـەموو لە جابی مەیدانی باخەبـەر

ئەو حەوزە پڕ دەبو گەوەکو چاوەکانی تۆ   تەیرە ئاوی وەک دڵی مەردانی پڕ کەدەر
ئەو دەشتە جای بازی یارانی حجرە بو   بەکەر مقامی ڕۆمیە هەروەک تەهی سقر
سوتا دڵم بەحاڵەتی چۆباری (سەرچنار)   ئێلاوە چەشمەساری وەکو چاوی بێ بصر
زستانی أولین بو دڕا بەرگی شێخ هەواس   ڕۆمی ئەوەندە شومە لەشخصیش ئەدا زەرەر
ئەو بەردەکانی ناوی نرا قسمی شخصەکە   دایان بەشاخ و دارەکەیا ترکی بێ هونەر
وەک فکری بێ غەمانە هەمو شیوی ئاودار   بەس مشکلە لەچەشمەیی ئەو قطرە بێتە دەر
ئاوقیێ هوزدی نیوە شەون ترکی بێ نظام   دەدزن هەمو لەخەرمەنی منعم وەکو شرر
ئەوسا مکانی ئاسک بوو کانی ئاسکان   ئێستە لەدەنگو ڕەنگی ڕۆمی پڕە لەکەر
وەک پیری سالخوردە خەمەداری پیرەمەسور   مشغولی لغزشە هەمەجا پای تا بەسەر
شارێکە پڕ لەظلم و مکانێکە پڕ لەشین   جایێکە پڕ لەشۆڕو ولاتێکە پڕ لەشەڕ
ئەمڕۆ فضای بازەکەی جایی ڕەهزەنە   لەو دەشتە دێ لەغیبەوە ئاوازی الحذر
سەربانی پڕ لەگەژدەم و دیواری پڕ لەمار   کۆڵانی پڕ لەڕەهزەن و صحرایی پڕ خطر
دڵ نایەڵی بڵێم چیە سامانی حجرەکەت   هەر تاری عنکبوتە حجابی برون و دەر
نابێ صدا لەپەنجەرەکەی جزفغانی جغد   غیری شەقامی مور نیە شوێنی پێی گوزەر
توخوا بڵێ بەحضرتی (نالی) دەخیلی بم   بەم نوعە قەت نەکا بەسلیمانیا گوزەر
ئەم مڵکە نظمی نابی بەبێ عدل و وارثی   بێ ئەو بەقصدی ئەم طرفە با نەکا سفر

(سالم) صفت لە بێ کەسیا با نەبێ هیلاک
من کردم ئەو نەکا لەغەما خوێنی خۆی هەدەر

ناوەرۆك

	لاپەڕە
	٤٢